

DAGSORDEN Kultur- og næringsutvalget d. 09-09-2021

Mødedato Torsdag d. 09. september 2021 kl. 11:30

Mødested Atlantic hotel, Stavanger.

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
PS 51/2021 Godkjenning av protokoll fra møte i regional-, kultur og næringsutvalget den 28.05.2021.....	4
PS 52/2021 Regional bransjeutvikling innen kulturelle og kreative næringer i Rogaland - fordeling.....	5
PS 53/2021 Statsbudsjettet 2021 kapittel 1429 post 74 - tilskudd til fartøyvern - Orientering om tildeling.....	10
PS 54/2021 Statsbudsjettet 2020 - kap. 1429 - post 71 – Tilskudd til fredede kulturminner i privat eie.....	16
PS 55/2021 Statsbudsjettet 2021 - kap. 1429 - Post 72, 73 – Tilskuddsordninger til teknisk industri.....	22
PS 56/2021 Kraftturisme - Opplevelser i det vestnorske kraftlandskapet - deltakelse i hovedprosjekt.....	30
PS 57/2021 Tilskudd til bredbåndsutbygging i Rogaland 2021 - Orientering om tildeling.....	38
PS 58/2021 Status for arbeidet med "Strategi for bioøkonomi i Rogaland 2018-2030" per juni 2021.....	43
PS 59/2021 Veikart for Haugalandet 2021-2025, en strategi for næringsutvikling.....	55
PS 60/2021 Oppdragsstyring SIVA.....	60

Møtedokumenter

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2021/45721- 1
Saksbehandler: Ikke fordelt til saksbehandler
Avdeling: Ufordelt/sendt tilbake til arkiv

**Godkjenning av protokoll fra møte i regional-, kultur og næringsutvalget
den 28.05.2021****Sakens gang**

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
51/2021	09.09.2021	Regional-, kultur- og næringsutvalget

Vedlegg:

1 **Protokoll fra møte i regional-, kultur og næringsutvalget den 28.05.2021**

Protokoll fra møte i regional-, kultur og næringsavdelingen den 28.05.2021 godkjennes.

Inghild Vanglo
utvalgsleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2021/44985- 1
Saksbehandler: Rune Flage
Avdeling: Seksjon for allmenn kultur

**Regional bransjeutvikling innen kulturelle og kreative næringer i Rogaland
- fordeling av midler for 2021****Sakens gang**

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
52/2021	09.09.2021	Regional-, kultur- og næringsutvalget

Vedlegg:

1 2021 - Søknader med vurdering

Sammendrag

Søknadsfristen for tilskudd til regional bransjeutvikling innen kulturelle og kreative næringer i Rogaland var 15. august. Det kom inn 4 søknader innen fristen. Total søknadssum er på kr. 1 020 000,-.

Den økonomiske rammen for tilskuddsordningen er kr. 1 035 000,-.

Ordningen skal bidra til å utvikle og styrke regionale bransjestrukturer innen kulturell og kreativ næring i Rogaland. Ordningen skal bidra til å styrke kunst- og kultursektorens økonomiske bærekraft, og skal dekke utgifter knyttet til tiltak som styrker kunnskapen om kultur som næring og kompetansen om entreprenørskap og forretningsdrift i Rogaland.

Målgruppen er regionale kompetansesentre, organisasjoner, nettverk og andre bransjebyggende aktører med regionalt nedslagsfelt innen kulturell og kreativ næring i Rogaland. Søker sine primæraktiviteter skal være lokalisert i Rogaland.

Fylkesrådmannen anbefaler at kr. 1 020 000,- fordeles på 4 av 4 søknader.

Fylkesrådmannens innstilling

Utvalget slutter seg til fylkesrådmannens vurderinger slik de fremkommer i saksutredningen og vedlegg til saken, og fordeler tilskudd som følger:

NorDoc 2022	200 000
Musikk og Film 2022	300 000
HKV – Create & Export	350 000
Tekstallianse, et kompetansenettverk for litteratur- og skrivefeltet	170 000
Sum	1 020 000

Dekning skjer fra 14700 151000 52302 Kulturbasert næringsutvikling

Rune Thele
avdelingssjef

Jon Inge Zazzera
seksjonssjef

Bakgrunn for saken

Søknadsfristen for tilskudd til tilskuddsordningen var 15. august. Det kom inn 4 søknader innen fristen. Total søknadssum er på kr. 1 020 000,-.

Den økonomiske rammen for tilskuddsordningen er kr. 1 035 000,-.

Problemstilling

Utvalget bes om å ta stilling til fordelingen av midler.

Saksopplysninger

Fylkeskommunene har fra og med 2021 overtatt tilskuddsordningen rettet mot regional bransjeutvikling fra Kulturrådet.

Retningslinjene for tilskudd til regional bransjeutvikling innen kulturelle og kreative næringer i Rogaland ble vedtatt av Fylkestinget 15.06.21, sak 70/21.

Ordningen skal bidra til å utvikle og styrke regionale bransjestrukturer innen kulturell og kreativ næring i Rogaland. Ordningen skal bidra til å styrke kunst- og kultursektorens økonomiske bærekraft, og skal dekke utgifter knyttet til tiltak som styrker kunnskapen om kultur som næring og kompetansen om entreprenørskap og forretningsdrift i Rogaland.

Målgruppen er regionale kompetansesentre, organisasjoner, nettverk og andre bransjebyggende aktører med regionalt nedslagsfelt innen kulturell og kreativ næring i Rogaland. Søker sine primæraktiviteter skal være lokalisert i Rogaland.

Det kan søkes tilskudd til tiltak som bidrar til bransjeutvikling gjennom økt nærings-, markeds- og forretningskompetanse og/eller bedre tjenester i fylket. Tiltaket må ha et regionalt nedslagsfelt. Det kan søkes tilskudd til prosjekter av inntil ett års varighet.

Søknadene vurderes i forhold til følgende kriterier:

- Potensial for bransjebygging: Om prosjektet kan dokumentere hvordan det skal bidra til å utvikle bransjestrukturane i regionen.
- Kunstnerøkonomi og nedslagsfelt: Om prosjektet gir flere aktører i regionen mulighet til profesjonalisering av verdikjeden og økt forretningskompetanse.
- Bredde i finansiering: Om prosjektet kan dokumentere nasjonal, lokal eller privat medfinansiering.
- Overføringsverdi: Om prosjektet utvikler modeller, metoder eller tjenester som kan ha relevans for andre aktører.
- Prosjektets bærekraft og effekt etter prosjektperioden
- Prosjektets regionale nedslagsfelt

Ut over dette legges det vekt på faglig innhold, profesjonalitet, gjennomføringsevne og søknadens relevans i forhold til ordningens formål. Andre hensyn som vektlegges i den samlede prioriteringen er geografisk spredning og faglig og sjangermessig bredde.

Fullstendige retningslinjer kan leses via følgende lenke: <https://www.rogfk.no/vare-tjenester/stotte-stipend-og-priser/okonomisk-stotte-og-stipend/kultur-og-idrett/kultur/regional-bransjeutvikling-innen-kulturelle-og-kreative-naringer/>

Søknadsfristen for 2021 var 15. august. Fast søknadsfrist for ordningen fremover vil være 15. januar.

Fylkesrådmannens vurderinger

Dette er første utlysning av midlene etter at fylkeskommunene fra og med i år har overtatt ordningen fra Kulturrådet. Når ordningen var under Kulturrådet var det generelt få søknader fra Rogaland, og få tildelinger av midler. Det var derfor knyttet noe usikkerhet med tanke hvor mange søknader som ville komme i denne første runden - dette også med bakgrunn i at midlene ble lyst ut rett før sommerferien, samt at koronasituasjonen fremdeles anses å kunne sette sitt preg på planleggingen av prosjekter. Fire gode søknader og en total søknadssum tett opp mot rammene er derfor å anse som positivt. Overføringen av midlene kan foreløpig sies å ha hatt en positiv effekt med tanke på antall omsøkte prosjekter i fylket.

I henhold til retningslinjene har søknadene blitt vurdert i samarbeid mellom seksjon for allmenn kultur og næringsseksjonen.

Av de 4 innkomne søknadene anbefales 4 imøtekommet. Med årets søknadsmasse er det også positivt at søknadene kan anbefales imøtekommet med omsøkt beløp.

Geografisk spredning av søkere:

Den geografiske spredningen av søkere viser at tre av fire søknader har hele fylket som nedslagsfelt. Én søknad har Haugalandet som nedslagsfelt.

Søknader fordelt på kunstfelt:

Søknadene viser en god spredning med tanke på kunstfelt, med prosjekter innen film, musikk/film, et tverrkunstnerisk prosjekt samt litteratur.

Vurdering i forhold til kriteriene:

Prosjektene kan i stor grad knyttes opp mot kriteriene i retningslinjene, men noen søknader har en større bredde i finansiering enn andre. Når det gjelder overføringsverdi, tar alle prosjektene i bruk metoder som vil kunne benyttes av andre prosjekter. Involverte aktører er profesjonelle og anses alle å ha god gjennomføringsevne. Det vises for øvrig til vurderingene i vedlegget til saken.

Forslag til fordeling av midler:

Omtalen og vurderingen av de enkelte søknadene finnes i vedlegg til saken. På bakgrunn av vurderingene slik de kommer frem i vedlegget, vil fylkesrådmannen anbefale følgende fordeling av midlene:

Navn på tiltak	Søker	Inntekter	Utgifter	Søknads-sum	Geografi	Forslag til vedtak
NorDoc 2022	Filmkraft Rogaland AS	810 000	810 000	200 000	Rogaland	200 000

Musikk og Film 2022	Star Rogaland	600 000	600 000	300 000	Rogaland	300 000
HKV - Create & Export	Haugaland Kunstverk	700 000	700 000	350 000	Haugalandet	350 000
Tekstallianse, et kompetanse-nettverk for litteratur- og skrivefeltet	Tekstallianse	1 277 626	1 277 626	170 000	Rogaland	170 000
Sum		3 387 626	3 387 626	1 020 000		1 020 000

Konklusjon

Fylkesrådmannen anbefaler at kr. 1 020 000,- fordeles på 4 av 4 søknader.

NorDoc 2022	200 000
Musikk og Film 2022	300 000
HKV – Create & Export	350 000
Tekstallianse, et kompetansenettverk for litteratur- og skrivefeltet	170 000
Sum	1 020 000

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2021/45069- 1
Saksbehandler: Ingvar Kristiansen
Avdeling: Seksjon for kulturarv

**Statsbudsjettet 2021 kapittel 1429 post 74 - tilskudd til fartøyvern -
Orientering om tildeling****Sakens gang**

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
40/2021	07.09.2021	Eldrerådet
53/2021	09.09.2021	Regional-, kultur- og næringsutvalget

Vedlegg:

1. Retningslinjer og vilkår
2. Tabell med fordelingsoversikt
3. Tilskuddsrundskriv T-1/20
4. Føringar fra Riksantikvaren

Sammendrag

I forbindelse med regionreformen og oppgaveoverføringen til fylkeskommunene i 2020, overtok Rogaland fylkeskommune ansvaret for fordeling av tilskudd til fartøyvern fra statsbudsjettet kapittel 1429 post 74. I praksis betyr dette at fra og med tilskuddsåret 2021 er det Rogaland fylkeskommune som tildeler midler fra post 74 til fartøyvern i Rogaland. Tidligere lå dette ansvaret hos Riksantikvaren.

Med utgangspunkt i mottatte søknader og tilgjengelig ramme som ble fastsatt av Riksantikvaren, har fylkesrådmannen tildelt tilskudd til fartøyer med vernestatus i Rogaland. Over tilskuddsordningen er det fordelt kr. 9 340 000 i tilskudd for 2021. I dette beløpet inngår 2,4 millioner som allerede var øremerket M/S Rogaland og M/S Sandnes med 1,2 millioner til hver av de to fartøyene. Dette var øremerkede midler bevilget direkte til fartøyene i Stortinget som resultat av budsjettforhandlingene. I tillegg er kr. 3 000 000,- i forhåndstilsagn for 2022 tildelt søknader i denne runden.

Fylkesrådmannens innstilling

Regional-, kultur- og næringsutvalget tar fordelingen av tilskudd og tilsagn til fartøyvern fra statsbudsjettet 2021 kapittel 1429 post 74 til orientering.

Eldrerådets behandling av sak 40/2021 i møte den 07.09.2021:

Behandling

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken tas til orientering.

Rune Thele
avdelingssjef kultur- og næring

Ingvar Kristiansen
rådgiver

Bakgrunn for saken

Regionreformen trådte i kraft i Norge 1. januar 2020 og med den ble ansvarsfordelingen i kulturminneforvaltningen endret. Flere oppgaver ble overført fra Riksantikvaren til regionalforvaltningen, deriblant ansvaret for fordeling av tilskudd til fartøyvern fra statsbudsjettets post 74. Denne ordningen kommer i tillegg til SAVOS-tilskudd til fartøy, hvor utvalget tildelte midler tidligere i år.

I forhold til fordelingen av midler fra post 74, har overføringen av ansvar fra Riksantikvaren til Rogaland fylkeskommune skjedd gradvis i løpet av 2021. I denne overføringsfasen har fylkesrådmannen behandlet fordelingen av midlene administrativt i 2021. For 2022 vil tildelingen fra post 74 legges frem for politisk behandling og vedtak i Regional-, kultur- og næringsutvalget.

Målgruppen for tilskuddsordningen er eiere og forvaltere av fartøy med vernestatus, det vil si fartøy som er fredet eller som er tildelt status som vernet av Riksantikvaren. Det kan primært søkes om tilskudd til sikring, istandsetting og vedlikehold av fartøy. Målsettingen med tilskuddsordningen er å bevare et representativt utvalg kulturhistoriske fartøy etter antikvariske retningslinjer, og at de benyttes som ressurser i en bærekraftig samfunnsutvikling. Tilskuddsmottakere må følge Riksantikvarens retningslinjer (vedlegg 1), samt eventuelle vilkår som tilskuddsgiver stiller i tildelingsbrev.

I Norge har vi rundt 250 fartøy med vernestatus, og av den nasjonale verneflåten befinner 37 fartøyer seg i Rogaland. Disse fartøyene er viktige spor etter vår maritime kultur, historie, håndverk og maritim teknologi. De representerer sentrale sider av norsk sjøfart, med fiske, vare- og persontransport, rekreasjon, infrastruktur, forskning, utenriksfart og handel.

Tilskuddsordningen skal bidra til bevaring av fartøy som forteller om Norges utvikling som sjøfartsnasjon. Det er et mål å øke kunnskapen om mangfoldet av fartøy og deres rolle i samfunnet, før og nå.

Tilskuddsordningen er også viktig for å ivareta og stimulere det sterke frivillige engasjementet, som er selve bærebjelken i fartøyvernet i Norge. De frivillige tar vare på fartøyene og holder dem i drift, de besitter viktig kompetanse og kunnskap, og legger årlig ned en betydelig innsats i verdiskaping lokalt og regionalt.

For 2021 har Rogaland fylkeskommune mottatt søknader fra 16 fartøy med vernestatus. Søknadene ble først gjennomgått for å se om de konkrete tiltakene det søkes om støtte til faller innenfor eller utenfor hva som kan gis støtte til over posten. Denne gjennomgangen ga et tydeligere bilde over et samlet behov til fartøyvern, som reelt kan dekkes over posten. Basert på dette sendte fylkesrådmannen en samlet søknadssum til Riksantikvaren om midler fra post 74.

Det er Riksantikvaren som gjennom vedtak fastsetter rammen som de enkelte fylkeskommunene og Sametinget har til fordeling til sine fartøyer. Med de midlene som ble gjort tilgjengelig til fordeling for Rogaland fylkeskommune i 2021, har fylkesrådmannen behandlet søknadene og fattet administrative vedtak om tilskudd, forhåndstilsagn og avslag.

Problemstilling

Tilskuddsmidlene fra statsbudsjettet kapittel 1429 post 74 til fartøyvern i Rogaland er tildelt og oppsummert i tabellen. Saken legges frem for Regional-, kultur- og næringsutvalget til orientering.

Saksopplysninger

Rogaland fylkeskommune mottok søknader fra 16 fartøyer om tilskudd fra statsbudsjettet 2021 kapittel 1429 post 74. Samlet søknadssum fra fartøyene var på ca. 34,6 millioner. Etter gjennomgang av alle søknadene sendte Rogaland fylkeskommune en søknad til Riksantikvaren om ca. 30,5 millioner i tilskudd for 2021 og 5 millioner i tilsagnsfullmakt for 2022 fra post 74.

Etter Riksantikvarens behandling av søknadene fra alle fylkeskommunene og Sametinget mottok Rogaland fylkeskommune følgende rammer for tilskudd for 2021 og tilsagnsfullmakt for 2022:

Beskrivelse	Tilskudd 2021	Tilsagn 2022
Til fordeling	7 000 000	3 000 000
Øremerkede midler fra Stortinget (1,2 millioner hver til M/S Rogaland og M/S Sandnes)	2 400 000	
SUM	9 400 000	3 000 000

Med dette utgangspunktet hadde Rogaland fylkeskommune 7 millioner å fordele i tilskudd til de 16 søknadene for 2021, samt fullmakt til å fordele et forhåndstilsagn på 3 millioner for 2022.

Riksantikvaren hadde i 2020 også tildelt kr. 4 693 000,- i forhåndstilsagn for 2021 til fartøy i Rogaland, fordelt som vist i tabellen nedenfor. Dette kommer i tillegg til rammene som er vist i tabellen ovenfor, og vil bli utbetalt via fylkeskommunen i 2021.

Fartøy	Tilsagn 2021 (tildelt av RA i 2020)
Jøsenfjord	2 000 000
Riskafjord	693 000
Rogaland	2 000 000
SUM	4 693 000

Tabellen nedenfor gir en samlet oversikt over tildelingene til fartøy i Rogaland fra post 74 i 2021. Her vises både de «friske» midlene som fylkeskommunen tildelte i år og tilsagn som Riksantikvaren tildelte i 2020 for 2021. Det bemerkes at de øremerkede midlene fra Stortinget (2,4 millioner) ikke er tatt med i tabellen. Grunnen til dette er at de to fartøyene som mottok dette tilskuddet ikke hadde søkt om dette, men mottok det øremerkede tilskuddet som et resultat av budsjettforhandlingene i Stortinget. På den måten var disse midlene ikke del av den ordinære fordelingen over tilskuddsordningen i 2021.

I vedlegg 2 vises en mer detaljert oversikt over hvilke tiltak det er søkt om for de ulike fartøyene og hvilke konkrete tiltak som er imøtekommet med tilskudd, forhåndstilsagn eller avslag.

Fartøynavn	Søknadsbeløp	Tilskudd 2021	Tilsagn 2021	Tilsagn 2022
Andholmen	725 000	350 000		500 000
Barodd II	1 550 000	350 000		
Ekar	2 675 653	754 000		1 000 000
Elsy	440 000	-		
Fremad II	4 008 219	1 200 000		
Gamle Skudenes	3 132 289	560 000		
Hundvaag I	200 000	-		
Jøsenfjord	10 430 183	1 400 000	2 000 000	1 000 000
Kvitsøy I	3 150 000	156 000		-
Rima I	1 800 000	-		
Riskafjord II	463 000	390 000	693 000	
Rogaland	2 149 320	750 000		
Sandnes	1 538 616	630 000	2 000 000	
Sjødis	140 350	-		
Suldal	1 632 500	-		500 000
Svanå	596 250	250 000		-
Rima I - Tilskudd etter klagesaksbehandling		150 000		
Totalt søknadsbeløp	34 631 380			
Tildelt totalt		6 940 000	4 693 000	3 000 000
Søknadsbeløp til RA	30 499 777			
Tilskudd 2021		7 000 000		
Tilsagn 2021 (Tildelt av RA i 2020)			4 693 000	
Tilsagn 2022				3 000 000
Differanse tildeling_tilskudd		60 000	-	-

I Riksantikvarens vedtaksbrev om tilskudd og tilsagn til Rogaland fylkeskommune fra post 74 går det frem at fylket selv kan beslutte å holde igjen en del av tilskuddsmidlene, for å ha til fordeling ved eventuelle strakstiltak eller merkostnader på prosjekter. De kan også benyttes i eventuelle klagesaker fra søkere, der fylkeskommunen finner det riktig å fatte nytt vedtak. På bakgrunn av dette besluttet fylkesrådmannen å holde igjen kr. 210 000,- av den totale tilskuddsrammen på 9,4 millioner for 2021.

Etter at tilskuddsbehandlingen var ferdig kom det inn klager fra tre fartøy – Rima I, Jøsenfjord og Fremad II. Disse ble behandlet administrativt av fylkeskommunen som førstelinjeinstans. Klagen til Rima I ble delvis imøtekommet med et tilskudd på kr. 150 000,-. Klagene fra Jøsendjord og Fremad II ble ikke imøtekommet, og dermed videresendt til Riksantikvaren, som er klageinstans, for endelig avgjørelse. Begge klagene ble avslått av Riksantikvaren.

Etter at klagesaksbehandlingen var avsluttet gjenstod kr. 60 000. Midlene vil bli benyttet til eventuelle strakstiltak eller merkostnader på prosjekter.

Fylkesrådmannens vurderinger

Tilskuddsrundskrivet T-1/20 (vedlegg 3) er lagt til grunn for fordelingen av tilskudd, samt Riksantikvarens føringer for tilskuddsordningen (vedlegg 4).

For de statlige tilskuddsordningene på kulturmiljøfeltet har Klima- og miljødepartementet utarbeidet egne forskrifter for den enkelte ordning. Forskriftene trer i kraft fra og med 1. september 2021 og vil ligge til grunn for søknadsbehandlingen først i 2022.

Innenfor de gitte rammene er det rom for at fylkeskommunene kan tilføre egne prioriteringskriterier ut fra særlige behov og utfordringer. På bakgrunn av årets søknader har fylkesrådmannen tilført sikringstiltak på prioriteringslisten. Ved årets fordeling av tilskudd er derfor følgende prioriteringer lagt til grunn (i prioritert rekkefølge):

- 1. Prosjekter som er igangsatt, og fartøy som opptar slipp eller dokk.**
- 2. Fartøy som er fredet.**
- 3. Tiltak som skal hindre videre forfall/sikring av fartøy.**
- 4. Fartøy som har pålegg som må gjennomføres for å beholde sertifikater.**
- 5. Fartøy og prosjekter med stor frivillig innsats.**

Med 7 millioner til fordeling i tilskudd for 2021 og søknader fra 16 fartøyer på til sammen 34,6 millioner, har fylkeskommunen måttet gjøre strenge prioriteringer. Tilskuddsrammen dekker bare ca. 20% av totalkostnadene i tiltakene det er søkt om støtte til i 2021. Dersom forhåndstilsagn for 2022 medregnes er dekningsgraden på ca. 29%. Begrensa midler gjør at også fartøy som oppfyller kriteriene for tilskudd og faller inn under prioriteringene likevel har fått avslag eller redusert beløp i forhold til omsøkte beløp.

Med utgangspunkt i tilgjengelige midler og prioriteringene gjengitt ovenfor, er det gjort grundige vurderinger av søknadene og de enkelte tiltakene det er søkt om støtte til. Den største andelen av midlene er tildelt til igangsatte prosjekter og fartøy som opptar slipp eller dokk. Søknadene fra fylkets to fredete fartøyer, M/S Riskafjord og M/S Rogaland, har blitt prioritert. Vi har også noen tilfeller der det er søkt om tiltak som sorterer under sikring, noe som har vært viktig å prioritere i år. Fartøy som har pålegg fra sjøfartsmyndighetene, og som har søkt om tiltak som må utbedres for at fartøy skal kunne beholde sertifiseringen, har også blitt prioritert. Fartøy og prosjekter med stor frivillig innsats har alene ikke vært utslagsgivende for om søknadene har blitt prioritert, men har til en viss grad gitt et begrenset utslag for søknader som lå innenfor en eller flere av de øvrige prioriteringene.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2020/75846- 7
Saksbehandler: Øyvind Malmin
Avdeling: Seksjon for kulturarv

Statsbudsjettet 2020 - kap. 1429 - post 71 – Tilskudd til fredede kulturminner i privat eie, kulturmiljø og kulturlandskap - Orientering om tildeling**Sakens gang**

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
42/2021	07.09.2021	Eldrerådet
54/2021	09.09.2021	Regional-, kultur- og næringsutvalget

Vedlegg:

- 1 Om søknadene FRIP 2021
- 2 Retningslinjer og vilkår for tilskudd 2021
- 3 Statsbudsjettet 2021 - Kap. 1429, post 71 - fredede kulturminner i privat eie, kulturmiljø og landskap - vedtak
- 4 Statsbudsjettet 2021 - Kap. 1429, post 71 - fredede kulturminner i privat eie, kulturmiljø og landskap - tilleggsbevilgning
- 5 Tilbakemelding fra RA på innspill og ønsker fra FK_SD
- 6 Vedlegg til vedtak post 71

Sammendrag

Tilskudd til fredede bygninger og anlegg, kulturmiljø og landskap i privat eie (FRIP), bevilges fra statsbudsjettets kap. 1429, post 71. Fylkesrådmannen har prioritert og tildelt tilskudd til fredete bygninger i privat eie, med utgangspunkt i innkomne søknader og tildelte midler fra Riksantikvaren. Rogaland fylkeskommune har tildelt kr 3 715 438 i ordinært tilskudd. I tillegg er det gitt kr 1 778 500 i forhåndstilsagn for 2022. Prioriteringene er gjort i henhold til «*kriterier for prioritering og gjennomføring*» og etter tilstandsanalyser av bygningene utført av seksjon for kulturarv i tråd med krav i «*bevaringsprogram for fredete hus i privat eie, plan for perioden 2013-2020*».

Fylkesrådmannens innstilling

Regional-, kultur- og næringsutvalget tar fordelingen av tilskudd til fredede bygninger og anlegg i privat eie, kulturmiljø og landskap i 2021 til orientering.
Eldrerådets behandling av sak 42/2021 i møte den 07.09.2021:

Behandling**Votering:**

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken tas til orientering.

Rune Thele
avdelingssjef

Øyvind Malmin
rådgiver

Bakgrunn for saken

Over statsbudsjettets kapittel 1429, post 71, fordeles det årlig midler til «Tilskudd til fredede kulturminner i privat eie, kulturmiljø og kulturlandskap».

Det kan være ressurskrevende å eie en fredet bygning. Midlene fra statsbudsjettet er et viktig virkemiddel for kulturminneforvaltningens arbeid med å ivareta og sikre disse bygningene for framtida. Tilskuddsordningen følger opp de statlige forpliktelsene i kulturminneloven (§ 15a).

Fylkeskommunene har gjennom en årrekke forvaltet tilskuddsordningen. Riksantikvaren tildeler rammer til fylkeskommunene, er klagemyndighet og utarbeider veiledningsmateriell.

Tilskuddsposten 1429 post 71 på statsbudsjettet går i all hovedsak til innsats i medhold av bevaringsprogrammene som ble opprettet for å nå de nasjonale miljømålene.

"Bevaringsprogrammet for fredete bygninger i privat eie" skulle medvirke til å nå Stortingets mål om at alle fredete bygninger fikk et ordinært vedlikeholds nivå innen 2020.

Bevaringsprogrammene ble etablert i 2007, og er med ny stortingsmelding om kulturmiljø under innarbeiding under nye bevaringsstrategier der virkemiddelbruk skal koordineres, og lokalt og regionalt samarbeid mellom eiere, organisasjoner og forvaltning styrkes.

Det er fylkeskommunen som mottar og fordeler tilskudd etter søknad fra eiere. Rammen til fordeling tildeles årlig av Riksantikvaren etter søknad.

Problemstilling

Tilskuddet til fredede bygninger og anlegg, kulturmiljø og landskap i privat eie for 2021 er tildelt eiere av fredete hus og anlegg i Rogaland. I tråd med tidligere praksis legges det fram en orienteringssak for Regional-, kultur- og næringsutvalget med oversikt over årets tildelinger.

Saksopplysninger

I statsbudsjettet for 2021 er den samlede sum på post 71, tilskudd til kulturminner i privat eie, på 159 015 000 kroner. Riksantikvaren mottok søknader fra samtlige fylkeskommuner og Sametinget på til sammen 340 412 050 kroner.

Søknadssummer og tilsagnsbeløp for Rogaland de siste årene framgår av tabellene under. Søknadsmengden varierer noe, og mengden/antallet framgår av den årlige oversikten. Det er flest søknader fra Karmøy og Sokndal til tiltak innenfor kulturmiljøfredningsområdene Skudeneshavn og Sogndalstrand. De resterende er i år fordelt på kommunene Stavanger, Haugesund, Vindafjord og Eigersund.

Etter gjennomgang av søknadene der de vurderes ut fra gjeldende retningslinjer og sammenlignbare forhold, framkommer det en kvalifisert søknadssum totalt og for hvert prosjekt før tildeling. Etter gjennomgang og vurdering av søknadene laget vi en foreløpig innstilling som dannet grunnlag for søknaden til og tildelingen fra Riksantikvaren. Den samlede budsjetterte kostnad for alle søknadene er om lag tre ganger tilskudds- og tilsagnsbeløpet samlet. Totalkostnaden beskriver prosjektenes budsjett. Gitt at budsjettet er korrekt utløser midlene om lag 10 millioner kroner i private investeringer til freda bygg. Dette er et betydelig beløp som vitner om eiernes interesse for bygningenes ivaretagelse.

Ved en inkurie ble Rogaland kun tildelt kr 250 000 i ordinær ramme for tilskudd i 2021. Rogaland fylkeskommune mottok senere en tilleggsbevilgning på kr 2 000 000, slik at den totale tilskuddsrammen endte på 2 250 000. Det ble også gitt et tilsagn/forhåndstilsagn for 2022 på kr 1 750 000. Sammen med omdisponerte midler, har vi kunnet tildele 3 715 438 i tilskudd og 1 778 500 i tilsagn for 2021. Fylkesrådmannen tildeler normalt forhåndstilsagnet til søkere samme år som årets tilskudd fordeles, for på den måten å bidra til å skape forutsigbarhet for eiere, særlig i større prosjekter som foregår over tid. Midlene må benyttes innen tre år fra tildelingstidspunkt, men blir etter dette omdisponert til andre tilskuddsmottakere.

Vi har i løpet av siste år kunnet støtte to kompetansehevingsopplegg på Karmøy. Det er ønskelig med flere tilsvarende prosjekt, og det er derfor funnet rom for å sette av kr 75 000 til nye kurs for håndverkere og saksbehandlere i fylket i denne perioden.

Oversikt over søknader og tildelinger pr år

År	Antall søkere	Total søknadssum (inn til oss)	Total kostnad på prosjektene	Vedtak om tilskudd fra RA gjeldende år	Vedtak om tilsagn fra RA gjeldende år	Prosent av søknadssum (tilsagn + tilskudd)
2013	20	4 646 634	8 056 905	2 500 000		54 %
2014	19	5 705 631	8 557 597	2 600 000	1 000 000	63 %
2015	48	12 241 454	28 471 168	4 800 000 + 500 000	1 000 000	51 %
2016	36	15 652 121	20 023 189	3 000 000	1 000 000	26 %
2017	37	10 944 506	12 749 540	2 000 000	1 000 000	27 %
2018	33	9 967 137	12 156 648	4 000 000	1 000 000	50 %
2019	31	6 687 621	8 505 999	2 000 000	1 500 000	52 %
2020	43	9 679 854	13 700 173	1 000 000	2 500 000	36 %
2021	44	11 926 373	15 657 283	2 250 000	1 750 000	33 %

Fylkesrådmannens vurderinger

Riksantikvarens retningslinjer og vedtaksbrev for 2021, er lagt til grunn for vurdering av tilskudd til omsøkte prosjekter. I tråd med tidligere praksis er midlene fordelt slik at de fleste søknadene blir tilgodesett med noe midler. Praksisen regnes som betydningsfull for å oppnå størst pedagogisk utbytte hos den samlede gruppen eiere og mest vedlikehold pr. investerte krone.

Flesteparten av tiltakene har fått en tildeling på mellom 30 og 60 prosent av totalkostnaden for tiltaket. Minst uttelling har tiltakene fått der fylkesrådmannen vurderer at den antikvariske merkostnaden er liten. Et eksempel på et slikt tiltak er drenering, der kostnaden regnes som lik om huset er vernet eller ikke. I den andre enden av skalaen finner vi prosjekter der den antikvariske merkostnaden er stor, som restaurering av originale/gamle bygningsdeler. For eksempel vil restaurering av vinduer, som er et svært viktig, men både tidkrevende og dyrt tiltak, bli høyt prioritert. I noen få prosjekter har fylkeskommunen valgt å dekke over 60 prosent av totalkostnaden. Dette gjelder viktige prosjekter der spesielle omstendigheter tas i betraktning, som regel knyttet til eiersituasjon og verdien til kulturminnet.

En god del av søknadene gjelder vedlikehold. Jevnlig vedlikehold er viktig for å unngå omfattende skader og behov for skippertak. Det er spesielt viktig i vår del av landet, hvor været bidrar til raskere nedbrytning av materialer. Valg av gode materialer er samtidig betydningsfullt for å sikre lang levetid og lave følgeskader. Ettersom tilskuddene er offentlige investeringer, ønsker man å sikre investeringenes levetid. I tildelingene stilles det derfor krav om å benytte materialer med samme kvalitet som ble benyttet ved oppføring av bygningene, og dermed generelt av høyere kvalitet enn det som er tilgjengelig i den alminnelige del av bygningsbransjen.

Det er gitt kun ett avslag i denne søknadsrunden. Dette på bakgrunn av at tiltaket var gjennomført langt tilbake i tid, og uten at dette var gjort i samråd med fylkesrådmannen.

Fylkesrådmannen vurderer at tilskuddsordningen er et avgjørende tiltak for å kunne istandsette og vedlikeholde fredede bygninger i privat eie. Gjennom den økonomiske støtten opplever eierne at fredningen ikke bare innebærer restriksjoner på hva som kan tillates på et bygg, men også goder.

Nedenfor gis en oversikt over fordeling av tilskudd i 2021. Oversikt over søknadene med utfyllende opplysninger og vurderinger av den enkelte søknad, følger i vedlegg.

Fordeling 2021

	Søknadstittel	Søknads- budsjett	Søknads- beløp	Tilskudds- beløp	Tilsagns- beløp
1	Søragadå 67 A/B Ny kledning pga. Råteskader	250 000	100 000	50 000	0
2	Utskifting av 4 vinduer , takrenne med nedløp, samt 4 søyler i Søragt. 68	77 646	58 500	39 000	0
3	Bram Saling 7 - utskiftning av råtten sørvegg og utett tak	446 500	420 000	0	223 000
4	Søragadå13-vinduer 2020	20 000	14 000	12 000	0
5	Sauehold Sogndalstrand - opprettholde kulturlandskapet langs Sokna	23 138	16 490	7 000	0
6	Strandgata 17- Utgraving av jordkjeller og drenering	92 062	46 031	28 000	0

7	Tollboden, Stavanger - Utsifting vinduer	450 000	450 000	0	225 000
8	Gamle Skudeneshavn, Eiendom 57/109 Skifte av vinduer	140 000	100 000	70 000	0
9	Halvorsbakken 16 - utbetring tak	215 000	150 500	108 000	0
10	Fredet l�e - Stokkadalen	108 438	108 438	108 438	0
11	Restaurering, Strandgaten 43, Sogndalstrand,	988 170	930 000	494 000	0
12	Restaurering og bytte av vinduer	45 000	30 000	27 000	0
13	96667-1, utbedring av murer og overvannshåndtering i bakhage	607 000	424 900	0	198 000
14	Skifte vindu på Ark, Søragadå 27	13 850	6 500	7 000	0
15	Halvorsbakken 16 - utbetring utvendig kledning	89 400	62 580	45 000	0
16	Strandgaten 9- utbedring av tak	259 600	259 600	130 000	0
17	Skudeneshavn Karmøy kommune - skifte r�tten d�r	154 375	108 062	91 000	0
18	Neset Fort/K�kkenbrakke, vindurestaurering og suppekoker	300 000	300 000	48 000	0
19	Jelsagata 49, rehabilitering av pipe, tak, fasade og inngangsparti.	536 118	439 169	321 000	0
20	Gnr 48 Bnr 27 "Gamlehuset" - utbedring av råteskader og portal	150 000	120 000	90 000	0
21	Fuktsikring av kjeller og brannsikring av piper Strandgaten 4	411 688	383 988	9 000	74 000
22	Strandgaten 7, fjøs/l�e	169 219	169 219	85 000	0
23	Søragadå 44 - fredet - tilskudd til skifte av bakdør som er r�tten	0	0	7 000	0
24	Gamle Skudesnes,skifte d�r grunnet råteskader	58 545	40 000	29 000	0
25	Søragadå 14- vinduer og d�r	355 000	225 000	100 000	78 000
26	Gården �ya i Dalane i Rogaland	123 890	75 000	74 000	0
27	Gunnarsbakken 5, Skudenshavn - utbedring av trapp/inngangsparti,	217 140	107 370	0	107 000
28	Gamle Skudeneshavn, Søragadå 42 Søknad om tilskudd til restaurering av	56 250	28 125	28 000	0
29	Gulv i Christiansenhuset (Haugesund)	375 000	187 500	0	187 500
30	Kirkeveien 2 uteområde og gjerde	696 375	696 375	0	54 000
31	Veibellsbakken 2- hengsler	70 325	40 000	35 000	0
32	Worregad� 3, Skudeneshavn - Utbedring av råteskader og vinduer i gavlvegg mot	130 000	110 000	65 000	0
33	Strandgaten 49, Sogndalstrand - vinduer, vegg og gulv	93 000	63 000	22 000	0

34	Strandgaten 16, Rep.av to stk vindu i 2.etg.	30 550	16 700	15 000	0
35	Søknad om vedlikehold og skifte av vinduer Brustad - Strandgaten 39, Østfold	1 280 075	1 280 075	310 000	182 000
36	Mørkedal Enebolig	800 702	500 000	0	150 000
37	Stuhaugshuset i Sokndal: Skifte av kledning, listverk, bærestokk og rep. av	383 200	383 200	230 000	0
38	Majorstuen: Restaurering av sørfasade med vinduer samt lekkasje fra tak og	400 000	275 000	275 000	0
39	Torget 1 - Drenering og støpearbeid	3 094 900	1 869 901	0	300 000
40	Søragadå 48 - utbedring av grunnmur	79 400	39 400	40 000	0
41	Drenering og oppgradering uteplass Nordnes 12, Skudeneshavn, Karmøy	120 000	92 000	36 000	0
42	Nybygg og renovering av Torget 4	714 875	714 875	180 000	0
43	Gamle Skudesnes, skift av vinduer,grunnet råteskader	45 977	20 000	avslag	avslag
44	Etablering av nytt kjellergulv i Øvre Strandgate 49, gnr 58 bnr 1461 - Østfold	120 000	40 000	0	0
45	Utstein kloster - Datering og bygningskronologiske undersøkelser	364 875	224 875	flyttet	flyttet
46	Worlandhuset- Sogndalstrand - direkte tildeling	500 000	200 000	500 000	0
	Sum	15 657 283	11 926 373	3 715 438	1 778 500

Konklusjon

Tilskuddsmidler til fredede kulturminner i privat eie for 2021 er tildelt og oppsummert i tabellene. Saken legges frem for Regional-, kultur- og næringsutvalget til orientering.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2020/75848- 9
Saksbehandler: Øyvind Malmin
Avdeling: Seksjon for kulturarv

Statsbudsjettet 2021 - kap. 1429 - Post 72, 73 – Tilskuddsordninger til teknisk industrielle kulturminner, brannsikring tette trehusmiljø og middelalderbygg i privat eie - Orientering om tildeling**Sakens gang**

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
41/2021	07.09.2021	Eldrerådet
55/2021	09.09.2021	Regional-, kultur- og næringsutvalget

Vedlegg:

- 1 Beskrivelse av prosjektene - post 72 og 73
- 2 Retningslinjer og vilkår for tilskudd 2021
- 3 Tilbakemelding fra RA på innspill og ønsker fra FK_SD
- 4 Vedlegg post 72
- 5 Vedtak om tilskudd og tilsagn til Rogaland fylkeskommune fra statsbudsjettet 2021 (og 2022) kap 1429 post 73 tilskudd til brannsikring tette trehusområder
- 6 Vedtak om tilskudd til Rogaland fra statsbudsjettet 2021 kap 1429 post 73 tilskudd til istandsetting av fredete middelalderhus fra før 1537
- 7 Statsbudsjettet 2021 kap. 1429, post 72 - tekniske og industrielle kulturminner - vedtak

Sammendrag

Rogaland fylkeskommune overtok i 2021 ansvar for saksbehandlingen knyttet til de fem tilskuddsordningene for tekniske og industrielle kulturminner, istandsetting av freda bygninger i privat eie fra før 1537, brannsikring av tette trehusområder, konservering av ruiner fra middelalderen og til fartøyvern. Disse tilskuddsordningene bevilges fra Klima og miljøverndepartementet gjennom kap. 1429, post 72 og 73 i statsbudsjettet. Ansvarsoverføringen er del av regionreformen som fra 2021 blant annet innebar større ansvar og flere oppgaver innen kulturminneforvaltning.

I denne saken gis det en orientering om tildelingene for 2021 fra fire av ordningene. Det var ingen søkere til tilskuddsordningen for konservering av ruiner fra middelalderen, men det gis en kort orientering om selve ordningen. Det redegjøres for tildelingene til fartøyvern i egen sak. Tilskudd til (1) tekniske og industrielle kulturminner, (2) istandsetting av fredete middelalderhus fra før 1537, og (3) brannsikring av tette trehusområder for 2021 er tildelt eiere og forvaltere av kulturminner i Rogaland.

I årets tilskuddsrunde har fylkesrådmannen prioritert og tildelt tilskudd over/fra de tre ordningene nevnt over med utgangspunkt i innkomne søknader og tildelte midler fra

Riksantikvaren. Fylkesrådmannen har tildelt totalt kr 1 148 000 i tilskudd for 2021 og kr 500 000 i forhåndstilsagn for 2022.

Fylkesrådmannens innstilling

Regional-, kultur- og næringsutvalget tar fordelingen av tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner, istandsetting av freda bygninger i privat eie fra før 1537 og brannsikring av tette trehusområder i 2021 til orientering.

Rune Thele
avdelingssjef

Øyvind Malmin
rådgiver

Bakgrunn for saken

Regionreformen trådte i kraft i Norge 1. januar 2020, og i den forbindelse ble ansvarsfordelingen i kulturminneforvaltningen endret. Flere oppgaver ble i 2020 overført fra Riksantikvaren til regionalforvaltningen, herunder flere tilskuddsordninger. Overføringene av tilskuddsordningene ble i praksis overført til fylkeskommunene først for tilskuddsfordelingen for 2021. I overføringsfasen har fylkesrådmannen behandlet fordelingen av midlene administrativt. For 2022 vil tilskudd til brannsikring og til teknisk industrielle kulturminner legges frem for politisk behandling i Regional-, kultur- og næringsutvalget.

Nedenfor gis en kort beskrivelse av tilskuddsordningene:

1. Post 72, tekniske og industrielle kulturminner

Tekniske og industrielle kulturminner er spor etter industriell kultur som er av historisk, teknologisk, sosial, arkitektonisk eller vitenskapelig verdi. Private, kommunale og fylkeskommunale eiere og forvaltere av tekniske og industrielle kulturminner kan motta tilskudd. Ordningen skal prioritere 15 anlegg som inngår i bevaringsprogrammet, og utover disse er det en prioriteringsliste for anlegg/tiltak som kan kvalifisere for tilskudd.

<https://www.riksantikvaren.no/veileder/post-72-tekniske-og-industrielle-kulturminner/>

Midlene skal fordeles etter søknad til konkrete prosjekt innen sikring, istandsetting, vedlikehold, kulturminne- og tilstandsregistrering, dokumentasjon og mulighetsstudier.

2. Post 73, istandsetting av fredete middelalderhus fra før 1537

Bygninger som er eldre enn 1537 er automatisk fredet. Å beholde og i størst mulig grad sikre originalmaterialet i disse middelalderbygningene vektlegges særlig sterkt. Private eiere av fredete bygninger fra før 1537 kan motta tilskudd fra posten. Også andre eiere av fredete bygninger fra før 1537 kan i særlige tilfeller motta tilskudd. Målet med tilskudd til middelalderbygninger, er å få bygningene opp på normalt vedlikeholdsnivå samtidig som bygningenes kildeverdi blir bevart. I Rogaland er det kjent to objekter som kan få tilskudd fra denne posten. Det er en bygning på Austre Bjerga og det kjente Guggedalsloftet (byggeår 1281) på Kolbeinstveit i Ryfylke.

3. Post 73, brannsikring av tette trehusområder

Tilskudd til brannsikring av tette trehusområder skal bidra til den nasjonale målsettingen om at «branner med tap av uerstattelige nasjonale kulturverdier ikke forekommer». Brannutsatte, tette trehusområder finner vi spredt over hele landet. Tilskudd gis til områder definert som tette trehusområder av kulturhistorisk verdi. Riksantikvaren har etter utvalgte kriterier utarbeidet en liste over områder, der Rogaland har 19 stk som kvalifiserer til tilskudd. For de tette trehusområdene er målsettingen at alle områdene skal ha en brannsikringsplan, og at alle tiltakene i planen skal være gjennomført.

4. Post 73 Konservering av ruiner fra middelalderen

Det kan gis tilskudd til konservering, dokumentasjon, skjøtsel, vedlikehold eller overvåkning av middelalderruiner, samt til tiltak som utvikler og formidler kunnskap om ruinene.

Eiere og forvaltere av ruiner fra middelalderen kan søke om støtte. Fylkeskommunen fastsetter tilskuddet etter en skjønnsmessig vurdering av i hvilken grad tiltaket bidrar til å opprettholde eller forbedre ruinenes tilstand. Tilskuddsordningen omfatter totalt fem objekter i Rogaland.

Egne forskrifter for tilskuddsordningene ble fastsatt ved kgl resolusjon 13.08.2021 med virkningsdato fra 1. september 2021, og vil ligge til grunn tilskuddsforvaltningen for 2022.

Forvaltningen av de ovennevnte tilskuddsordningene kommer i tillegg til forvaltningen av tilskudd til freda bygg i privat eie (post 71) som fylkeskommunene forvaltet også før 2020.

Problemstilling

Tilskuddsmidler til post 72 tekniske og industrielle kulturminner, post 73 *istandsetting av fredete middelalderhus fra før 1537*, og post 73 brannsikring av tette trehusområder for 2021 er tildelt som vist i tabellene. Saken legges frem for Regional-, kultur- og næringsutvalget for orientering om selve ordningene og årets tilskuddsfordeling.

Saksopplysninger

Denne første tildelingen er for alle tilskuddsordningene i kap 1429 foretatt administrativt i 2021 og i tett samarbeid med Riksantikvaren som en overgangsløsning. Nedenfor gis en orientering om rammer, søknader og prioriteringer.

Størrelsen på de årlige tildelingene til den enkelte fylkeskommune er ikke gitt på forhånd, men baseres på innkomne søknader og i konkurranse med de andre fylkeskommunene.

Saksgangen for alle tilskuddsordningene gjennomføres i følgende trinn:

- Tilskuddsordningen lyses ut med søknadsfrist 1. november.
- Søknadene mottas og gjennomgås av fylkesrådmannen som utarbeider et forslag til prioritering av søknadene ut fra kriterier.
- På bakgrunn av innkomne søknader og fylkeskommunens anbefalinger/prioritering tildeler Riksantikvaren et rammetilskudd pr tilskuddsordning. Rammen er ikke gitt på forhånd, men baseres på innkomne søknader/søknadsbeløp og i konkurranse med de andre fylkeskommunene.
- Fylkesrådmannen foretar endelig prioritering og tildeling når vedtak om rammetilskudd fra Riksantikvaren foreligger.

Fylkeskommunens endelige prioritering og tildeling til søkerne skal videre følge Riksantikvarens retningslinjer og prioriteringer for den enkelte tilskuddsordning

Riksantikvaren er klageinstans for alle tilskuddsordningene på kulturmiljøfeltet.

Det ble sendt søknad til Riksantikvaren om til sammen kr 6.054.737,- fra tilskuddsordningene under post 72 og 73. På bakgrunn av dette vedtok Riksantikvaren følgende rammer for de ulike ordningene i 2021:

Tilskuddsordning	Søknadssum	Total ramme til fordeling i 2021, inkl forhåndstilsagn for 2022
Post 72 tekniske og industrielle kulturminner	kr 5 806 737	kr 1 400 000
Post 73 Istandsetting av fredete middelalderhus fra før 1537	kr 30 000	kr 50 000

Post 73 brannsikring av tette trehusområder	kr 218 000	kr 218 000
Sum	kr 6 054 737	Kr 3 118 000

Post 72 tekniske og industrielle kulturminner

I søknadsrunden for 2021 mottok Rogaland fylkeskommune fire søknader om tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner. Gjesdal kommune søkte om støtte til å rehabilitere Ålgård kraftstasjon, Jærmuseet søkte om støtte til restaurering av et tysk sjøfly, Stiftelsen Vigsnes Grubeområde søkte om støtte til ulike istandsettingsprosjekter på Vigsnes på Karmøy og Hjelmeland kommune søkte om støtte til restaurering av fabrikkpipe på Spinneriet.

Post 73 Istandsetting av fredete middelalderhus fra før 1537

I søknadsrunden for 2021 mottok Rogaland fylkeskommune én søknad om tilskudd til istandsetting av freda bygninger i privat eie fra før 1537. Ryfylkemuseet søkte om støtte til undersøkelser av Guggedalsloftet, Rogalands eldste trebygning.

Post 73 brannsikring av tette trehusmiljøer

I søknadsrunden for 2021 mottok Rogaland fylkeskommune to søknader om tilskudd til brannsikring av tette trehusområder. Søknadene kommer fra Karmøy og Sokndal kommune. Begge søknadene omhandler freda kulturmiljø; Skudeneshavn i Karmøy kommune og Sogndalstrand i Sokndal kommune.

Post 73 konservering av ruiner fra middelalderen

Det var ikke søknader til denne ordningen i 2021.

I vedlegg 1 gis det en utfyllende beskrivelse av de enkelte søknadene og kulturminnenes relevans og betydning. Vedlegget omfatter også en oversikt over tildelingskriteriene for årets tildeling. Tabellen under viser en sammenstilling av prosjektene innenfor ordningene, søknadssummene og tildelt beløp.

Post 72 tekniske og industrielle kulturminner

	Kommune	Søker	Total kostnad	Søknads-beløp	Tilskudd	Forhånds-tilsagn 2022
1	Gjesdal	Gjesdal kommune / Ålgård kraftstasjon	7 839 000	4 807 000	200 000	500 000
2	Sola	Jærmuseet / Heinkel He 115	80 000	80 000	40 000	
3	Karmøy	Stiftelsen Vigsnes Grubeområde	580 448	299 737	160 000	

4	Hjelmeland	Hjelmeland kommune / Spinneriet	2 120 000	620 000	500 000	
	Sum kr		10 619 448	5 806 737	900 000	500 000

Post 73 Istandsetting av fredete middelalderhus fra før 1537

	Kommune	Søker	Totalkostnad	Søknadsbeløp	Tilskudd
1	Suldal	Ryfylkemuseet	kr 30 000	kr 30 000	kr 30 000

Post 73 brannsikring av tette trehusområder

	Kommune	Søker	Totalkostnad	Søknadsbeløp	Tilskudd
1	Karmøy	Karmøy kommune / Skudeneshavn	kr 108 000	kr 88 000	kr 88 000
2	Sokndal	Sokndal kommune / Sogndalstrand	kr 160 000	kr 130 000	kr 130 000

Fylkesrådmannens vurderinger

Fylkesrådmannen har behandlet og prioritert tilskuddene i henhold til retningslinjer og kriterier utarbeidet av Riksantikvaren. Det har i varierende grad vært mulig å imøtekomme ønsket søknadsbeløp.

Når det gjelder tilskuddsordningene på post 73 (istandsetting av fredete middelalderhus fra før 1537 og brannsikring av tette trehusområder) har antall søknader og søknadsbeløp vært såpass begrensede og statsbudsjettposten romslig slik at tildelingen fra Riksantikvaren har vært tilstrekkelig til å innfri alle omsøkte beløp.

På post 72 tekniske og industrielle kulturminner mottok Rogaland søknader om til sammen kroner 5 806 737. Tildelingen fra Riksantikvaren til Rogaland var på kr 900 000 i tilskudd for 2021 og kr 500 000 i tilsagn for 2022. Totalt dekket dette om lag 24% av den samlede søknadssummen.

Fylkesrådmannen ser at søknadsbeløp og egeninnsats/økonomi vurderes forskjellig av de ulike søkerne, men budsjettene og tiltakenes beskrivelser har vært gode nok til å vurdere prosjektene innbyrdes. Noe kontakt med søkerne har det likevel vært i forkant av tildelingene for å luke ut misoppfattelser og presisere enkelte forhold. En utfordring er at søknadsbeløpene

er relativt store. Fylkesrådmannen har likevel forsøkt å få til en god fordeling på bakgrunn av en realitetsvurdering av prosjektene, dialog med søkerne og kriteriene fra Riksantikvaren.

Fylkesrådmannen mener at tilskuddene er betydningsfulle for å sikre gjennomføring av prosjektene. Kulturminnene som er tilgodesett i årets søknadsrunde er i offentlig eie eller eid av stiftelser som ikke mottar støtte fra annet hold. Kulturminnene er også betydningsfulle både som regionale kulturminner og lokale identitetsmarkører, og er således av betydning i utvidet forstand.

Hjelmeland kommune søkte også fylkeskommunen om støtte fra RUM-midler-attraktive tettsteder, men denne ordningen støtter ikke fysiske tiltak. Tilskuddsmidlene knyttet til satsingen attraktive tettsteder skal gis til planlegging, utredning av virkemiddel og lettere fysiske tiltak for å oppnå satsningens målsetting. Midler fra post 72, tekniske og industrielle kulturminner, benyttet til tiltak som bidrar til å sikre identitetsskapende bygninger som det er gitt støtte til her, støtter imidlertid opp under samme målsetting om å bidra til ivaretagelse og utvikling av attraktive tettsteder. Dette er en gunstig effekt av tilskuddene både på Ålgård og på Hjelmeland.

Fylkesrådmannen har vurdert alle søknadene til å tilfredsstille kriteriene i ordningen. Bevilgningens størrelse tilsier at det må foretas prioriteringer mellom og innenfor prosjektene. Basert på etablert praksis for andre tilskuddsordninger, har fylkesrådmannen prioritert å tildele noe midler til alle kvalifiserte søkere.

Som nevnt over er årets tildelinger foretatt administrativt i tett samarbeid med Riksantikvaren i en overgangsfase. Fra og med 2022 vil post 72 – tekniske og industrielle kulturminner og post 73 - brannsikring av tette trehusområder, legges frem for politisk behandling. Post 73 istandsetting av freda bygninger i privat eie fra før 1537 og Post 73 – konservering av ruiner fra middelalderen vil forvaltes av administrasjonen, jfr delegasjonsreglementet § 2.2.7. I den grad det er søkere til disse ordningene vil tildelingene legges fram for utvalget til orientering.

Konklusjon

Tilskuddsmidler til tekniske og industrielle kulturminner, istandsetting av freda bygninger i privat eie fra før 1537 og brannsikring av tette trehusområde er tildelt og oppsummert i tabellene. Saken legges frem for Regional-, kultur- og næringsutvalget til orientering.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Eldrerådets behandling av sak 41/2021 i møte den 07.09.2021:

Behandling

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken tas til orientering.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2021/41696- 1
Saksbehandler: Jan Geir Auestad
Avdeling: Seksjon for kulturarv

Kraftturisme - Opplevelser i det vestnorske kraftlandskapet - deltakelse i hovedprosjekt.**Sakens gang**

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
58/2021	06.09.2021	Fylkesrådet for funksjonshemmede

56/202109.09.2021Regional-, kultur- og næringsutvalget
158/202101.09.2021Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Hovedprosjekt søknad til RA verdiskapingsprogrammet 2021
- 2 Tilsagnsbrev fra Riksantikvaren - Kraftturisme - Opplevingar i det vestnorske kraftlandskapet
- 3 Rapport fra Pilotprosjekt pr. juni 2021

Sammendrag

Saken gjelder etablering av et 3-årig hovedprosjekt «Kraftturisme. Opplevingar i det vestnorske kraftlandskapet», som er en videreføring av forprosjektet og pilotstudien som ble gjennomført i 2020 og 2021. I Vest-Norge har vannkraftindustrien vært særlig viktig og satt mange spor i landskapet. Målet er å tilgjengeliggjøre opplevelser av landskap og kulturmiljø knyttet til kraftindustrien, og å utvikle et kulturbasert reiselivsprodukt. Hovedprosjektet omfatter utvalgte kraftindustrimiljø i Vestland og Rogaland fylke og er en treårig prosjektsatsing i samarbeid med Vestland fylkeskommune og Riksantikvaren. Dette er et unikt prosjekt i Norge der turisme, kraftutbygging og landskapsopplevelser kobles, og det vil kunne ha stor nyhetsverdi og samtidig en positiv overføringsverdi til eventuelle tilsvarende prosjekter i andre deler av landet. Riksantikvaren og Vestland fylkeskommune har allerede bevilget midler til oppstart i 2021. Riksantikvaren oppfatter også prosjektet som interessant for følgeforskning og har gitt et ekstra tilskudd, utover det omsøkte beløp, på kr 200.000 som skal brukes til å legge til rette for kunnskapsutvikling i prosjektet.

Fylkesrådmannens innstilling

1. Rogaland fylkeskommune vurderer prosjektet «Kraftturisme. Opplevingar i det vestnorske kraftlandskapet» som et signalprosjekt som vil stimulere til kulturbasert reiselivsutvikling og bidra med viktig kunnskapsutvikling der landskap og helhetlige kulturmiljøperspektiv blir vektlagt.
2. Rogaland fylkeskommune ønsker å være med videre som prosjekteier og bidra økonomisk til gjennomføring av det 3-årige hovedprosjektet i tråd med prosjektets finansieringsmodell,

under forutsetning av at også Vestland fylkeskommune og Riksantikvaren bidrar i tråd med denne:

2021: kr 300.00 2022: kr 300.000 2023:kr 300.000

Midlene til oppstart i 2021 dekkes innenfor rammen av årets budsjett. Midler for 2022 og 2023 vurderes i budsjettsammenheng innenfor de rammer som er gitt for 2022.

3. Som medlem av styringsgruppa for «Kraftturisme. Opplevingar i det vestnorske kraftlandskapet» oppnevnes.....

Som varamedlem av styringsgruppa for Kraftturisme. Opplevingar i det vestnorske kraftlandskapet oppnevnes....

Oppnevningen gjelder for prosjektperioden.

Inge Smith Dokken
fylkesrådmann

Rune Thele
avdelingssjef

Bakgrunn for saken

«Kraftturisme» er et samarbeidsprosjekt mellom Rogaland fylkeskommune og Vestland fylkeskommune, der det søkes å utvikle reiselivs-/turismeprodukt bygget på betydningen kraftutbyggingen har hatt i vår del av landet.

I Rogaland og Vestland finnes den største konsentrasjonen av steder som i løpet av noen tiår på 1900-tallet gjennomgikk store endringer fra før-industriell produksjon og levesett til levesett basert på vannkraft og industriutbygging. Vannkraftens opplevelsesverdier har likevel stort sett vært uutnyttet i reiselivssammenheng. De historiske anleggene er dessuten store og komplekse, noe som gir utfordringer ved at de er vanskelige å holde i hevd når de går ut av bruk.

I tråd med handlingsprogram for Regional kulturplan (FT-sak 154/18, 143/19 og 142/20) har Rogaland fylkeskommune deltatt i forprosjekt og pilotstudie.

Våren 2020 ble det iverksatt et **forprosjekt** som hadde som mål å utrede om det er et markedspotensial nasjonalt og internasjonalt for kraftturisme gjennom utvikling og tilrettelegging av opplevelser i det vestnorske kraftlandskapet. Et overordnet mål med forprosjektet var å få avklart hvorvidt det var interessant nok å satse på denne sentrale delen av vår kulturhistorie i reiselivssammenheng. Rapporten fra forprosjektet viser at flere enn 30 aktører, reiselivsaktører, eiere av kraftverk og kulturinstitusjoner, ønsket å delta i et hovedprosjekt.

På bakgrunn av forprosjektet ble det startet opp et pilotprosjekt med økonomisk støtte fra Riksantikvaren (verdiskapingsmidler). Pilotprosjektet har gitt nærmere kunnskap om markeder og interesse for en kraftturismesatsing blant reiselivs- og kulturaktørene. Dette arbeidet er nå inne i en avsluttende fase.

Pilotprosjektet har, i samråd med Riksantikvaren, vært konsentrert om tre utviklingsarenaer; Høyanger, Tyssedal/Odda og Flørli/Lysefjorden. Strekningene som ble plukket ut, ligger midt i reiselivsarenaen Fjord Norge. På alle disse stedene har det vært utviklet og organisert produkt basert på rundturer, klare for salg gjennom reiselivet sine markedsføringskanaler i sommersesongen 2021. Eksempel på produkt fra disse stedene er vist i vedlegg 3. Pilotarbeidet har gitt prosjektet mange nyttige erfaringer som det er ønskelig å følge opp i et hovedprosjekt.

I tråd med Regional kulturplans handlingsprogram ble det i forbindelse med forstudien bevilget 50 000 kr fra Rogaland fylkeskommune (og til sammen 100 000 kr fra da Sogn og Fjordane og Hordaland fylkeskommuner). Tilsvarende beløp ble bevilget i forbindelse med pilotprosjektet. Her ble det ytterligere bevilget kr 40 000 (med tilsvarende beløp fra nå Vestland fylkeskommune) til en forlengelse av en konsulentavtale for å holde prosjektet gående gjennom sommersesongen 2021.

Problemstilling

Det søkes nå å etablere et hovedprosjekt «Kraftturisme. Opplevingar i det vestnorske kraftlandskapet». Hovedprosjektet vil ha som overordna mål å samordne og legge til rette for at det kan utvikles bred verdiskaping basert på en kopling mellom eldre kraftinstallasjoner som i dag er åpne for besøk, og reiselivsbedrifter i regionen som sammen kan skape et attraktivt reiselivsprodukt.

Utvalget bes ta stilling til om Rogaland fylkeskommune skal videreføre sitt engasjement i prosjektet og de økonomiske konsekvensene av dette.

Saksopplysninger

Mål for hovedprosjektet

«Kraftturisme» tar utgangspunkt i kraftindustrien sine landskap og kulturmiljø, og har som mål å tilgjengeliggjøre opplevelser gjennom å utvikle et kulturbasert reiselivsprodukt. Verdien av kraftindustriens kulturmiljø har vært omtalt i planer og strategier innenfor en rekke fagområder og sektorer. Likevel er det utfordrende at verdiene i kraftlandskapet er så omfattende at det er fare for at vesentlige kulturmiljø kan gå tapt, dersom disse ikke bringes inn i inntektsgivende og synliggjørende aktiviteter. Forstudien viser at det er stor interesse blant reiselivsaktører og forvaltere av kulturminner/-miljø til å ta disse ressursene i bruk i reiselivssammenheng. Gjennom formidling av landskaps- og kulturmiljøverdiene i reiselivssammenheng, vil vi kunne nå ut til nye målgrupper. Det er også vektlagt som viktig å sette disse kulturmiljøene på dagsorden for å styrke lokal identitet og lokalsamfunnsutvikling. Dette er særlig viktig sett ut fra de demografiske og økonomiske utfordringene en rekke av disse industristedene nå står overfor.

Måloppnåelsen i prosjektet kan summeres opp gjennom følgende hovedpunkt:

- For krafteierne er historiske anlegg ofte knyttet til kostnader. Ved å bringe inn inntektsgivende aktiviteter vil vedlikeholdet av disse bli lettere å forsvare.
- For forvaltningen av kulturmiljøene vil en slik tilnærmingssmåte som dette prosjektet representerer, gi økt bevissthet og løfte kulturmiljø inn i lokal samfunnsutvikling.
- For lokalsamfunnene vil dette understøtte lokal næringsutvikling og underbygge bolyst og stedsidentitet/-stolthet.
- For det lokale næringslivet vil produktutviklingen gi muligheter for markedsføring av nye attraksjoner, noe som kan medføre lengre oppholdstid lokalt, og gjennom dette bidra til å styrke inntektsgrunnlaget.
- Kunnskapen om og omfanget av Norges vannkraftshistorie som en særdeles viktig del av samfunnsutviklingen, særlig på Vestlandet, vil komme fram gjennom synliggjøring og bruk av disse kulturmiljøene i lokal verdiskaping.

Geografisk område for prosjektet

Prosjektet vil fokusere på utvalgte kraftindustrimiljø i Rogaland og Vestland fylker, knyttet sammen av Nasjonale Turistveier. Innfallsportene vil være Stavanger, Haugesund og Bergen.

**Stavanger som utgangspunkt:**

Fotland Mølle og kraftstasjon
 Mosvatnet kraftstasjon
 Oltedal kraftstasjon
 Jøssingfjord / Nedre Hellen kraftstasjon
 Flørlid
 Kraftstasjonen i Lysebotn
 Ulla/Førre

Haugesund som utgangspunkt:

Sauda 3/Industriarbeidermuseet / Åbø-byen (Sauda)
 Allmannajuvet
 Storlivatn dam - Svartavatn dam
 Nesflaten, Suldal 1 kraftstasjon - Energihotellet

Begen som utgangspunkt:

Røldal
 Norsk Vasskraft og Industristadsmuseum - Tyssedal
 kraftstasjon / Senjaneset trafostasjon Kraftledning
 Tyssedal - Odda / Lilletopp - Ringedalsdammen
 Sima m/Sysendammen + Eidfjord Natursenter
 Kinsarvik/Kinso 1 kraftverk (industristaden som aldri vart
 noko av)
 Ålvik
 Svelgen kraftverk
 Høyanger kraftverk 1-5 og
 Industristadsmuseet/Byporten
 Årdal - Eriksdal kraftverk, Nye/Tyin kraftverk, Mannsberg
 Aurland 1- 5 + Leinafoss
 Refsdal i Vik + Kraftleidning Refsdal - Fardal
 m/Sognefjordsspennet

Prosjektorganisering

Prosjekteiere vil være Rogaland og Vestland fylkeskommune. Prosjektledelse vil organiseres gjennom innkjøpt tjeneste etter utlysning av anbudskonkurranse. Prosjektledelsen må ha reiselivskompetanse.

Prosjektet blir organisert med styringsgruppe med en politisk oppnevnt representant fra hver av fylkeskommunene, samt en representant fra Riksantikvaren.

En arbeidsgruppe med ansatte fra fylkeskommunene, samt representanter fra deltakerne i hovedprosjektet, forbereder saker for styringsgruppen. I tillegg blir det etablert en ressursgruppe med bred sammensetting (Riksantikvaren, Statens Vegvesen, NVE, Kraftbransjen, Kraft- og reiselivskommuner, Innovasjon Norge, bedriftsnettverk, Fjord Norge, forvaltere av støtteordninger innen næringsutvikling).

Prosjektet vil bli tverrfaglig organisert i fylkeskommunene i nært samarbeid med Avdeling for Innovasjon og Næringsutvikling i Vestland fylkeskommune og Avdeling for kultur og næring i Rogaland fylkeskommune.

Prosjektfaser og finansiering

Prosjektet er treårig med følgende faser:

- Oppstart (2021)
- Gjennomføring (2022)
- Avslutning/overgang til driftsfase (2023)

Det ble søkt Riksantikvaren om støtte på 600.000 kroner pr. år under Verdiskapingsprogrammet (vedlegg 1).

Riksantikvaren gav i brev datert 01.06.2021, tilsagn om økonomisk støtte til hovedprosjektet på omsøkte kr 600 000 til oppstart i 2021, samt kr 200 000 til kunnskapsutvikling (vedlegg 2).

Tilskuddet forutsetter matchingmidler fra fylkeskommunene, med kr 300 000 fra hver. Vestland fylkeskommune har allerede fattet vedtak om å bidra med kr 300 000 til prosjektet i 2021, mens tilsvarende beløp for 2022 og 2023 skal vurderes i budsjettssammenheng.

Finansieringsmodell:

	2021	2022	2023	Total
Vestland fylkeskommune	300.000	300.000	300.000	900.000
Rogaland fylkeskommune	300.000	300.000	300.000	900.000
Riksantikvaren	600.000	600.000	600.000	1.800.000
	1.200.000	1.200.000	1.200.000	3.600.000

Riksantikvaren inviterte i etterkant av tildelingen til en egen workshop om prosjektet der prosjekteierne samt flere representanter fra Riksantikvaren og Innovasjon Norge deltok. Her framgikk det at både Riksantikvaren og Innovasjon Norge opplevde prosjektet svært interessant og som et signalprosjekt, og var åpne for å bidra med kurs/kunnskap inn i prosjektet. De signaliserte også at de kunne delta med ressurser inn i arbeidsgrupper/styringsgruppe. Riksantikvaren oppfatter også prosjektet som interessant for følgeforskning og har bidratt med kr 200 000 utover omsøkt beløp til tilrettelegging for kunnskapsutvikling.

Fylkesrådmannens vurderinger

Fylkesrådmannen vurderer kraftindustriens kulturmiljø i Rogaland som unike verdier og opplevelsesressurser. Gjennomført forstudie og pilotprosjekt har vist at det er interesse blant reiselivsaktører og forvaltere av kulturminne-/miljø til å ta disse ressursene i bruk i reiselivssammenheng.

Rogaland har behov for å videreutvikle de fyrtårnene vi har for å fremstå som en attraktiv helårsdestinasjon. Prosjektet «Kraftturisme. Opplevingar i det vestnorske kraftlandskapet» vil kunne være en viktig brikke for den videre utviklingen.

Fjord eller fjellturer eller historie er hver for seg kanskje ikke nok til å kunne vekke interesse og trekke reisende til området, men kombinasjonen av historie og bevarte anlegg i flotte omgivelser sammen med muligheten for friluftaktiviteter, vil i større grad kunne tiltrekke både norske og utenlandske reisende. Interessante tall fra forprosjektet viser at blant utenlandske feriereisende på Vestlandet, er 32% interessert i natur, mens 13% er kulturinteresserte. Så mye som 48% er både kultur- og naturinteressert, ifølge undersøkelsen gjennomført av Innovasjon Norge. Gjennom prosjektet for kraftturisme, har man et attraktivt produkt i seg selv,

som lett kan knyttes sammen med de natur- og friluftsopplevelser som finnes i umiddelbar nærhet, men også som en tilknytting til alle tilbud av mat, kultur og opplevelser som finnes i byene og bygdene i fylket.

Prosjektet er interessant i seg selv, og gir også en viktig merverdi for reiselivsnæringen i fylket. Å kunne tilby helhetlige pakkeløsninger som tilbyr både opplevelser, transport, mattilbud og overnatting er viktig for å lykkes med å beholde gjestene flere døgn i fylket.

Erfaringene fra Flørli sommeren 2021 viser at det her er et potensiale som det foreløpig ikke er hentet maksimalt ut av. For eksempel har Flørli-trappene vært svært godt besøkt med en økning på 30-40% fra fjoråret, mens andre tilbud som overnatting og aktiviteter er benyttet mindre enn forventet. Smittevernrestriksjoner kan ha hatt noe å si, samtidig er det gjerne først og fremst nettsidene for båttransport publikum oppsøker. Her vil et tettere samarbeid/informasjon mellom tilbringerne (kolumbus.no m.fl) og tilbudsleverandører av overnatting og aktiviteter (florli.no) kunne bidra til mer kjennskap om tilbudene .

Fylkesrådmannen vurderer prosjektet «Kraftturisme Opplevelser i det vestnorske kraftlandskapet» til å være et godt gjennomarbeidet prosjektkonsept med bred forankring både i berørte fagmiljø og hos lokale aktører. Satsingen har også en klar tverrsektoriell tilnærming der fylkeskommunen som regional samfunnsaktør står i en unik posisjon til å utvikle innovative og framtidsrettede satsinger.

Prosjektet er også i tråd med nasjonale mål på området, både på nærings- og kulturfeltet. Som oppfølging av nasjonal reiselivsstrategi 2030 har Innovasjon Norge foreslått etablering av et programområde for «Nyskapende kulturopplevelser» som skal støtte initiativ i skjæringspunktet mellom reiseliv og kultur. Fylkesrådmannen oppfatter at prosjektet passer godt inn i denne programsatsingen.

Kulturmiljømeldingen (Meld. St. 16 2019-2020, Nye mål i kulturmiljøpolitikken) legger opp til økt fokus på de sammenhengene kulturmiljøene/-minnene inngår i. Fylkesrådmannen mener prosjektet er et svært godt eksempel på synliggjøring og operasjonalisering av et slikt fokus.

Prosjektet kan også brukes for å gjøre de involverte lokasjonene til en del av det europeiske nettverket ERIH – European Route of Industrial Heritage. Dette er et nettverk bestående av over 300 medlemmer i 29 europeiske land, hvor et medlemskap er ansett som et kvalitetsstempel som blir stadig mer kjent i Europa. ERIH bidrar til at medlemmene gjøres kjent for hele turistmarkedet i Europa, og man nyter godt av kunnskapsdeling, internasjonale dialogfora, felles markedsføring og tilgang til europeiske støtteordninger. Et medlemskap kan bidra til å knytte Flørli og øvrige anlegg i prosjektet sammen med andre historiske industristeder og nå ut til et bredere publikum

Økonomi

Tiltaket vil gi en merkostnad på kr 300.000 pr. år i tre år, totalt kr 900.000. Dette forutsetter at Vestland fylkeskommune går inn med tilsvarende beløp og Riksantikvaren med kr 1 800 000. Vestland fylkeskommune og Riksantikvaren har allerede bevilget midler til oppstart av hovedprosjektet for 2021 i tråd med finansieringsmodellen.

På grunn av redusert forbruk i 2021 grunnet koronasituasjonen, foreslår fylkesrådmannen at kr 300 000 til oppstart av prosjektet i 2021 tas innenfor årets budsjettramme for kultur- og næringsavdelingen/seksjon for kulturarv. Tilsvarende beløp for 2022 og 2023 vurderes i budsjettsammenheng innenfor gitt ramme.

Konklusjon

Fylkesrådmannen vurderer prosjektet «Kraftturisme. Opplevingar i det vestnorske kraftlandskapet» til å være et godt gjennomarbeidet prosjektkonsept med bred forankring i berørte fagmiljø og hos lokale aktører. Prosjektet er også i tråd med nasjonale mål både på reiselivs- og kulturmiljøfeltet.

Fylkesrådmannen anbefaler at Rogaland fylkeskommune viderefører sitt engasjement i det 3-årige hovedprosjektet «Kraftturisme. Opplevingar i det Vestnorske kraftlandskapet» og bidrar økonomisk i tråd med finansieringsmodellen.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Fylkesrådet for funksjonshemmedes behandling av sak 58/2021 i møte den 06.09.2021:

Behandling

Tilleggsforslag fra Mette Meland Aske:

Kraftturismeprosjektet må sikre at bygninger, tilkomst, billetter, transport har fokus på universell utforming. Turistopplevelsene må bli beskrevet med et eget punkt som sier noe om graden av tilrettelegging.

Votering:

Forslaget til vedtak med tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Rådet tar saken til orientering. Kraftturismeprosjektet må sikre at bygninger, tilkomst, billetter, transport har fokus på universell utforming. Turistopplevelsene må bli beskrevet med et eget punkt som sier noe om graden av tilrettelegging.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2021/43793- 1
Saksbehandler: Fabian Amdal Asland
Avdeling: Seksjon for næring

Tilskudd til bredbåndsutbygging i Rogaland 2021 – Orientering om tildeling**Sakens gang**

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
57/2021	09.09.2021	Regional-, kultur- og næringsutvalget

Vedlegg:

1. Oppdragsbrev for statsbudsjettet 2021 – Nkom-midler bredbåndstilskudd
2. Tilleggsoppdrag for statsbudsjettet 2021

Sammendrag

Rogaland fylkeskommunes har tildelt støtte til bredbåndsutbygging for 2021, de såkalte Nkom-midlene. De prioriterte prosjektene er i henhold til objektive kriterier for tildeling av støtte til bredbåndsutbygging. Det er innvilget støtte til 12 prosjekt fordelt på 7 kommuner i 2021.

Bredbåndstilskudd for Rogaland 2021 var i oppdragsbrevet for statsbudsjettet 2021 på kr 12 923 689. Det ble i etterkant, i forbindelse med revidert budsjett i juni, ytterligere bevilget kr 4 893 817. Den totale tildelingen til Rogaland er på kr 17 817 506, se vedlagte dokumenter.

Tildelingen er foretatt av fylkesrådmannen [i henhold til delegeringsreglementet](#). Saken legges frem til regional- kultur og næringsutvalget til orientering.

Fylkesrådmannens innstilling

Regional- kultur og næringsutvalget tar saken om tildeling av bredbåndsmidler 2021 til orientering.

Rune Thele
avdelingssjef

Mette Fossan
næringssjef

Bakgrunn for saken

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har oversendt to oppdragsbrev: «*Oppdragsbrev for statsbudsjettet 2021 – bredbåndstilskudd*» og «*Tilleggsoppdrag for statsbudsjettet 2021*», som begge er vedlagt saken.

Ordningen med bredbåndsutbygging skal bidra til utbygging av bredbånd i geografiske områder der det ikke er kommersielt grunnlag for investeringer. Fylkeskommunene har fra og med 2020 overtatt forvaltningen av tilskuddsordningen.

Ordningen ble tidligere forvaltet av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom). Nkom har fra 2020 en faglig veiledningsrolle over for fylkeskommunen, blant annet rundt kriterier og vilkår tilknyttet til ordningen, se [her](#) for nærmere informasjon om bredbåndsordningen. Tildelingene gjøres i henhold til ulike vilkår for tildeling av støtte, jf. oppdragsbrev.

Søknadsfristen for å søke midler til bredbåndsutbygging for kommuner i Rogaland ble satt til 25. mai 2021.

Problemstilling

Fylkeskommunen har tildelt bredbåndsstøtte til 12 prosjekt fordelt på 7 kommuner i 2021. Saken legges frem til orientering.

Saksopplysninger

Stortinget behandlet tilskuddsordningen til bredbåndsutbygging i statsbudsjett 2021. En ytterligere økning av bevilgningen til bredbåndsutbygging på totalt 100 mill.kr ble gitt i revidert nasjonalbudsjett. Den totale tildelingen ble på til sammen kr 364 082 000. Av disse ble 4,9 prosent tildelt Rogaland, kr 17 817 506.

Fylke	Fordeling samlet 2021	Samlet statlig støtte 2021 i kr
Agder	5,7 %	20 575 318
Innlandet	16,8 %	61 215 534
Møre og Romsdal	5,2 %	18 803 707
Nordland	10,2 %	37 074 281
Oslo	0,1 %	377 808
Rogaland	4,9 %	17 817 506
Troms og Finnmark	6,3 %	22 767 802
Trøndelag	13,0 %	47 422 608
Vestfold og Telemark	8,8 %	31 984 658
Vestland	8,3 %	30 388 763
Viken	20,8 %	75 654 015
Norge totalt	100,0 %	364 082 000

Fig. 1: fylkesvis fordeling av bredbåndsstøtte 2021

Behandling og vurdering av søknader

Etter utlysning av midlene i Rogaland ble det innen fristen 25. mai sendt inn 20 søknader fra åtte kommuner med en total søknadssum på vel kr 32 millioner. Hjelmeland kommune har sendt inn søknad for åtte prosjekter hvorav fire av disse er søknader om såkalt symbolsk støtte. Dette er prosjekter Hjelmeland kommune selv skal finansiere, men som er tatt med i søknaden fra Hjelmeland da fylkeskommunen har ansvar for konkurranseutlysning av prosjektene jf. vilkår i oppdragsbrev.

Av den økonomiske rammen kan inntil fem prosent, oppad begrenset til maksimalt 1 mill. kroner, benyttes til fylkeskommunens administrasjon av ordningen. Dette beløpet gjelder begge oppdragsbrevene på en samlet sum av kr 17 817 506, noe som utgjør kr 890 875 i administrative kostnader for 2021.

Tabellen under viser innkomne søknader og fylkeskommunens tildeling til de ulike prosjektene.

Kommune	Prosjekt/område	Søknadssum	Tildeling
Sauda	Molla Maldal	1 600 000	1 600 000
Sauda	Grønsdal	1 386 000	1 386 000
Hjelmeland	Vormedalen	1 843 750	1 843 750
Hjelmeland	Hetlandsbygda Riskedal/Åsen og Gjessfjell	806 250	806 250
Hjelmeland	Kvame Fjedlet Hagalid	3 050 000	3 050 000
Hjelmeland	Jøsenfjord	1 862 500	
Hjelmeland	Soppland	1 675 000	<i>Symbolsk søknad</i>
Hjelmeland	Tveit/Ullestad	3 010 000	<i>Symbolsk søknad</i>
Hjelmeland	Riveland/Ullestad	1 675 000	<i>Symbolsk søknad</i>
Hjelmeland	Målandsdalen	1 386 000	<i>Symbolsk søknad</i>
Lund	Eide	1 125 000	1 125 000
Lund	Skåland	675 000	675 000
Eigersund	Skailand	1 184 000	1 184 000
Eigersund	Eige	594 000	
Eigersund	Skåra/Punternvoll	907 000	
Sandnes	Bråstein, Hogstad Hovre, Sviland Noredalen og Sviland Soredalen	4 850 000	
Sokndal	Løtoft, Omdal, Myssa og Mydland	1 750 000	1 750 000

Stavanger	Hellesøy	1 188 500	1 188 500
Stavanger	Ombo	1 200 000	1 200 000
Bjerkreim	Søyland-Nedrebø	500 000	500 000
Total		32 077 000	16 758 500

Tabell 1: oversikt over omsøkte områder fra kommuner i Rogaland om bredbåndstilskudd 2021

Summene er makstilskudd og kan bli justert dersom det viser seg at det er planlagt kommersiell utbygging eller når endelig kontrakt for utbygging er presentert.

Krav til bruk av midlene

Støtteordningen for bredbånd krever at utbyggingsprosjektene samlet på fylkeskommunalt nivå skal ha en lokal medfinansiering på minimum 25%. I tillegg krever ordningen at husstandene og bedriftene i fylket som får tilbud om bredbånd gjennom denne støtteordningen skal være husstander eller bedrifter som mangler tilbud om bredbånd, som er dårligere enn 30 Mbit/s.

Støttemidler skal ikke anvendes for å etablere tilbud til fritidsboliger. Det er derimot ikke til hinder for at infrastruktur som etableres for å tilknytte husholdninger eller bedrifter også kan benyttes for å koble til fritidsboliger. Særkostnadene for å etablere tilknytninger til fritidsboliger skal i så fall skilles ut fra regnskapet for det statsstøttede prosjektet.

Søker kan omfordele tilskuddsmidler innenfor de prosjektområdene det er søkt for. Søker står altså fritt til å velge hvilke prosjekt det er ønskelig å prioritere, men innenfor de prosjektene man får midler til.

Prosjektene som får støtte skal være teknologinøytrale, det vil si at det kan f.eks. ikke stilles krav om fiberbredbånd. Fylkeskommunen har ansvar for at konkurranseutlysning av de aktuelle prosjektene skjer samlet, og at utbygger som skal gjennomføre prosjektet, utpekes etter en tilstrekkelig konkurransebasert utvelgelsesmetode i henhold til statsstøttereglene.

Administrasjonens vurdering av søknader og videre arbeid

For at denne ordningen skal forvaltes på best mulig måte, stilles det krav til søker om vilkår som må følges. Ved avvik fra vilkårene kan søknaden regnes som ikke støtteberettiget, og vil derfor ikke bli støttet.

Bredbåndstilskudd skal brukes i områder det ikke er kommersielt lønnsomt å bygge ut, dvs. i områder med få husstander i spredte bebyggelser (bygdene). Rogaland er et fylke som i stor grad har relativt god dekningsgrad av bredbåndsutbygging, men typiske distriktskommuner med store areal og spredt bosetting mangler enda denne viktige infrastrukturen. Kommuner som Sauda, Suldal og Hjelmeland i nord, Sokndal og Lund kommuner i sør, prioriteres derfor til støtte. Dette er tatt hensyn til i tildelingene av bredbåndsstøtte de siste årene. Vi har derimot i 2021 også prioritert enkelte områder i Bjerkreim og Eigersund da kommunene har bygder hvor det ikke er kommersielt lønnsomt å bygge ut bredbånd, men som er viktige områder for bosetting.

Enkelte kommuner har søkt midler til flere prosjekter, hvor noen har fått flere innvilget, mens andre prosjekter er blitt avslått. Avslagene er gitt på bakgrunn av den økonomiske rammen til rådighet. Nye søknader fra disse områdene kan eventuelt vurderes i neste års tildeling.

Vurderingen av søknadene er også gjort opp mot tilskudd gitt til kommuner og prosjekt de siste årene (2018-2020), se oversikten på fylkeskommunens nettsider [her](#)

Alle omsøkte prosjekter har i løpet av august 2021 blitt lyst ut på Doffin for å undersøke om det er kommersiell interesse for å bygge ut områdene i henhold til vilkår. I etterkant av den

politiske orientering om tildeling, vil fylkesrådmannen invitere tildelte prosjekter til et møte for å forberede og gjennomføre konkurranseutsettelse av prosjektene. Aktuelle kommersielle aktører kan da melde seg på i konkurransen om oppdrag for utbygging. Det tas sikte på å lyse ut alle prosjekter innen desember 2021. Kontraktsinngåelse mellom utbygger og kommune i etterkant av dette, er den enkelte kommunes ansvar.

Fylkesrådmannens vurderinger

Fylkesrådmannen vurderer årets økonomiske ramme for tildeling av bredbåndsmidler til Rogaland som tilfredsstillende, spesielt etter den tildelte ekstra ressursen som ble tildelt i revidert nasjonalbudsjett i sommer. Det kan derimot by på større utfordringer for flere områder i Rogaland når utfasingen av det 100 år gamle kobbernettet starter for fullt, noe som etter fylkesrådmannens vurdering bør hensyntas i tildeling av nasjonale midler til ordningen.

Bredbåndsstøtte er et viktig tiltak for å etablere nødvendig infrastruktur i de deler av fylket der det ikke er kommersielt grunnlag for investeringer. At ordningen nå håndteres i fylkeskommunen er positivt, selv om vilkårene er objektive. Tildelingene i 2020 har gitt fylkeskommunen verdifull læring for videre håndtering av ordningen, etter overføringen fra Nkom til fylkeskommunen. Egne ressurser er nå ansatt i fylkeskommunen for å forvalte bredbåndsortningen. I tillegg til å forvalte bredbåndsstøtte handler fylkeskommunens rolle om å tilegne seg kompetanse i ulike teknologier, delta i samarbeidsmøter med kommuner og andre fylkeskommuner og generelt administrere ordningen. Dette gjøre med god veiledning fra Nkom.

Konklusjon

Tildeling av bredbåndsmidler for 2021 tas til orientering.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2021/37038- 1
Saksbehandler: Hilde Uppstad
Avdeling: Seksjon for næring

**Status for arbeidet med "Strategi for bioøkonomi i Rogaland 2018-2030"
per juni 2021 per juni 2021****Sakens gang**

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
52/2021	03.09.2021	Ungdommens fylkesråd
58/2021	09.09.2021	Regional-, kultur- og næringsutvalget
159/2021	21.09.2021	Fylkesutvalget Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Vedlegg 1 Avfall rapport NIBIO nov 2020
- 2 Vedlegg 2 Biomasseproduksjon og foredling fra jordbruket i Rogaland - rapport NIBIO 2021
- 3 Vedlegg 3 Klimagassreduksjon i veksthusnæringen i Rogaland Muligheter, barrierer og tiltak Rapport NIBIO 2021
- 4 Vedlegg 4 Status og innspill til utvikling av skogbasert bioenergi i Rogaland
- 5 Vedlegg 5 Poster_Circ-NSR_A3

Sammendrag

Siden «Strategi for bioøkonomi i Rogaland 2018–2030» ble politisk vedtatt i oktober 2018, er det etablert et bioråd og seks ressursgrupper, og arbeidet med å styrke bioøkonomisk forskning og utdanning i regionen er startet. Omtrent 50 eksterne aktører deltar i arbeidet, og i løpet av det siste året har gruppene hatt en rekke Teams-møter og igangsatt flere utredninger og kartlegginger som grunnlag for økt satsing på bioøkonomi i fylket. Arbeidet så langt har blant annet resultert i åtte kartlegginger/utredninger, etablering av ett nettverk og deltakelse i et Interreg-prosjekt, i tillegg har denne arbeidsformen ført til økt samordning og dialog aktørene imellom og gitt fylkeskommunen bedre innsikt i de ulike næringenes utfordringer og potensial.

Status for arbeidet med strategien skal årlig rapporteres til fylkestinget. Dette er andre statusrapport. I Utviklingsplan for Rogaland 2021-2024 er det vedtatt at strategien skal utgå som eget dokument og gå inn i strategi for matregionen Rogaland. Bioøkonomistrategien gjelder som styringsdokument fram til matstrategien blir vedtatt, innen utgangen av 2022. Arbeidet videre vil tilpasses og koordineres med utarbeidelse av matstrategien, og flere av de eksterne aktørene som deltar i bioøkonomistrategien, vil være viktige i denne prosessen. Det er spesielt viktig å involvere disse på en god måte.

Fylkesrådmannens innstilling

Fylkestinget tar saken til orientering.

Ungdommens fylkesråds behandling av sak 52/2021 i møte den 03.09.2021:

Behandling

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken ble tatt til orientering.

Inge Smith Dokken
fylkesrådmann

Rune Thele
avdelingssjef

Bakgrunn for saken

«Strategi for bioøkonomi i Rogaland 2018–2030» ble politisk vedtatt i oktober 2018. Status for arbeidet med strategien skal årlig rapporteres til fylkestinget. Dette er andre statusrapport.

Problemstilling

Status for arbeidet med «Strategi for bioøkonomi i Rogaland 2018–2030» legges fram til orientering.

Saksopplysninger

Det er etablert et bioråd og seks ressursgrupper, og arbeidet med å styrke bioøkonomisk forskning og utdanning i regionen er startet. Omtrent 50 eksterne aktører deltar i arbeidet, og i løpet av det siste året har gruppene hatt en rekke Teams-møter og igangsatt flere utredninger og kartlegginger som grunnlag for økt satsing på bioøkonomi i fylket.

FYLKESTINGET					
BIORÅDET					
Biorådets fôrgruppe	Biorådets avfallsgruppe	Biorådets jordbruksgruppe	Biorådets sjømatgruppe	Biorådets veksthusgruppe	Biorådets skoggruppe
Bioøkonomisk forskning og utdanning					

Strategien har 3 satsingsområder:

- Utvikling og produksjon av fôr og fôrressurser til jordbruks- og havbruksnæringen
- Avfall som ressurs og økt bruk av restråstoff – sirkeløkonomi
- Økt lokal foredling av råvarer fra landbruket og havbruket

I «Utviklingsplan for Rogaland 2021-2024» er det vedtatt at «Strategi for bioøkonomi i Rogaland 2018-2030» skal utgå som eget styringsdokument og inngå i ny matstrategi:

«En matstrategi for Rogaland utarbeides som et samlende og overbyggende styringsdokument. Relevante virkemidler og satsinger fra RP landbruk, RP sjøareal og strategi for bioøkonomi samordnes og inngår i strategien. De tre nevnte dokumentene utgår som egne styringsdokument i sin nåværende form. Det kan bli behov for supplerende strategier på mer spesifikke områder. Aktivt arbeid fra disse styringsdokumentene videreføres i påvente av den nye strategien.»

Matstrategien utgjør matsatsingen i nærings- og innovasjonsstrategien. Når matstrategien er på plass i løpet av 2022, er arbeidet forventet å få en noe annen form enn i dag, men grunnlaget som er lagt i arbeidet med bioøkonomien, vil danne gode byggesteiner for det videre arbeidet.

Bioøkonomistrategien følges opp av næringsseksjonen. Fylkeskommunen har rollen som tilrettelegger og pådriver, samtidig som vi bidrar økonomisk og praktisk til gjennomføring av tiltak ressursgruppene tar initiativ til. Ressursgruppene har egne faglig dyktige ledere med et sterkt ønske om at dette arbeidet skal gjøre en forskjell. Hver gruppeleder er også medlem i Biorådet. Gruppene er dynamiske. De som er med, må ha interesse av det og ønske å bidra til en positiv utvikling for sin egen bransje. Det er svært positivt at mange lokale matprodusenter tar seg tid til å delta i arbeidet. Vi har hatt som mål å få til en bedre geografisk og

kjønnsmessig fordeling blant deltakerne. Aktuelle nye deltakere diskuteres på møtene, men på grunn av endringene som er vedtatt, har dette ikke blitt prioritert i året som har gått.

De fleste gruppene har i løpet av det siste året kommet inn i en god rytme og funnet en arbeidsform som fungerer. Arbeidet organiseres via samarbeidsplattformen Teams. Der deler vi filer og arrangementer med alle involverte, og Biorådet og alle ressursgruppene har hver sin kanal for intern informasjonsdeling. Gruppene har hatt fra to til fem møter i året. I tillegg har vi ønsket å få til ett felles samarbeidsmøte en gang i året, men det har koronapandemien foreløpig hindret oss i. Flere av gruppene arbeider med overlappende tema, og det gjøres en kontinuerlig kartlegging av aktuelle tverrfaglige tema for digitale seminarer og ev. felles prosjekter/satsinger.

BIORÅDET

Biorådet ble opprettet høsten 2018. Formålet med Biorådet er å samordne og følge opp aktivitetene i ressursgruppene, vedta større satsinger og bidra til en samlet årlig rapportering av status til fylkestinget. Biorådet skal arbeide for at regionen når de overordnede målene i strategien. Rådet har til sammen hatt seks møter og består per juni 2021 av disse aktørene:

Navn	Virksomhet	Navn	Virksomhet
Rune Thele (leder)	RFK	Irene Holta Tjøstheim	Rogaland bondelag
Hilde Uppstad (sekretær)	RFK	Tommy Høyland	Miljøgartneriet
Roar Feedt	Felleskjøpet	Stein Bomo	Statsforvalteren i Rogaland
Magnar Bolme	Lyse	Troels Jacobsen	UiS
Morten Sivertsvik	Nofima		

BIORÅDETS FØRGRUPPE

Navn	Virksomhet	Navn	Virksomhet
Roar Feedt (gruppeleder)	Felleskjøpet	Fiona Provan	NORCE
Leif Kjetil Skjæveland	Skretting	Mats Höglind	NIBIO
Arild Johannesen	Risavika Bioproduction	Gunnar Kleppe	selvstendig
Eivind Helland	Blue Planet	Jan Vidar Jakobsen	Cargill
Tor Arthur Halvorsen	IFF	Vidar Gundersen	Biomar
Oddgeir Oddesen	Valemare		

Viktigste mål for gruppens arbeid:

- Innen 2030 skal Rogaland ha økt produksjonen av råstoff til fôr til å dekke minst 30 % av behovet til jordbruks- og havbruksnæringen i Rogaland.
- Rogaland skal være et nasjonalt kraftsenter for å utvikle og produsere proteinråstoff til produksjon av dyrefôr til jord- og havbruksnæringen.
- Redusere import av protein og øke selvforsyningsgraden med norskproduserte proteinråvarer.
- Øke egen produksjon av fôr og fôrressurser gjennom forskning, samarbeid og etablering av nye virksomheter.
- Etablere et internasjonalt kompetansesenter for forskning, utvikling og produksjon av nye proteinkilder og proteinråstoff til produksjon av fôr til jordbruks- og havbruksnæringen.
- Rogaland skal bruke CO2 som en ressurs. For eksempel som råstoff til fôr.

Aktivitet: Gruppen har hatt totalt sju møter.

Resultater/tiltak:

For å kunne spisse innsatsen og identifisere de mest relevante råstoffene for økt satsing i Rogaland har fylkeskommunen på vegne av gruppen bestilt en kartlegging av råstoff som grunnlag for proteinkilder til fôr i Rogaland. Kartleggingen utføres i et samarbeid mellom NIBIO, NORCE og UiS. Rapporten skal leveres 15. oktober 2021. Potensialet for følgende ressurser og prosesser skal vurderes:

- **1. Hovedressurser:** vegetabler (engvekster – gress), makroalger (tare), øvrige blå ressurser (ref. Sintef rapport), fermenterbare ressurser, nisjeprodukter (Insekter, mikroalger), biprodukter/restråstoff kylling m.m.
- **2. Hovedprosesser:** fermentering (biogass/naturgass, syntesegass, CO₂ og H₂, metanol, eddiksyre, andre restråstoffer som finnes i regionen (f.eks. fra meieri)), raffinering (sidestrømmer fra slakteri), fraksjonering (vegetabler)

BIORÅDETS AVFALLSGRUPPE

Navn	Virksomhet	Navn	Virksomhet
Magnar Bolme (gruppeleder)	Lyse	Rudolf Meissner	IVAR
Arne Sæbø	NIBIO	Roald Kommedal	UiS
Olav Røysland	Jæren Biogass	Liv Marit Årseth	Grieg Seafood (Trosnavåg)
Eivind Helland	Blue Planet	Oddgeir Oddesen	Sea Farm Nutrition / Valemare
Bernt Jostein Viste	Biosirk Norge	Helga Hellesø	Rogaland Landbrukspark / Rogaland biogassnettverk

Viktigste mål for gruppens arbeid:

- Rogaland skal bruke mest mulig av restråstoffet som blir produsert i Rogaland til produksjon av varer, tjenester og fornybar energi.
- Rogaland skal bruke CO₂ som en ressurs. For eksempel som råstoff til fôr.
- Etablere en klynge innen bruk av restråstoff.
- Innen 2030 skal biogass enten brukes direkte som drivstoff, omdannes til hydrogen til bruk i transport eller andre formål.
- Innen 2030 skal alt restråstoffet fra landbruket, næringsmiddelindustrien og havbruket gå inn i sirkeløkonomien.

Aktivitet: Gruppen har hatt totalt åtte møter.

Resultater/tiltak:

- Gruppen har fått utarbeidet to rapporter som danner grunnlaget for det videre arbeidet:
 - «Kartlegging av biologiske avfalls- og restråstoffstrømmer i Rogaland» (Rambøll, vedlagt forrige statusrapport)
 - «Avfallsstrømmene i Rogaland – hvor er det størst behov for tiltak?» (NIBIO, intern arbeidsrapport for gruppen, se vedlegg 1)
- Basert på rapportene og trender som observeres i fylket ser gruppen at det er størst potensial for å gjøre en forskjell innen fiskeslam, biorest, formidling av forskningsresultater og ev. melasseproduksjon.
- Rogaland fylkeskommune fikk i 2020 støtte fra Miljødirektoratets Klimasats-ordning til etablering av **Rogaland biogassnettverk**. Prosjektet er et samarbeid mellom RFK og

kommunene Stavanger, Vindafjord, Klepp, Hå og Time. Helga Hellesø i Rogaland Landbrukspark er engasjert som prosjektleder. Formålet med nettverket er å være en støttespiller for biogassinitiativene i Rogaland for å redusere klimagassutslipp og styrke landbruket som næring. Bærekraftige løsninger for økt verdiskaping i landbruket er viktig, og det å finne gode løsninger for bioresten er nøkkelen til suksess. Nettverket ønsker å legge til rette for samarbeid som kan bidra til nye prosesser og produkter. Siden oppstartsmøtet i februar i år har nettverket arrangert tre digitale temamøter. Det er vist stor interesse for å delta i nettverket som allerede har 123 medlemmer. På oppstartsmøtet var det 100 deltakere og til sammen på de tre temamøtene var det ca. 225 deltakere.

Følgende temamøter er gjennomført:

- 22. april: Revisjon av gjødselregelverket – konsekvenser ved økt gjødseloverskudd (Møtet ble arrangert i samarbeid med arbeidsgruppe gjødselvarerforskrift, Rogaland landbrukspark og Statsforvalteren.)
- 29. april: Biogassproduksjon på Finnøy/Rennesøy – hva må til?
- 15. juni: Virkemidler og rammevilkår for biogassproduksjon – barrierer og nye mulige måter å innrette seg på
- Til høsten planlegges flere møter om biorest og eventuelt et møte om finansiering og investeringsmidler.

BIORÅDETS JORDBRUKSGRUPPE

Navn	Virksomhet	Navn	Virksomhet
Irene Holta Tjøstheim (gruppeleder)	Rogaland bondelag	Einar Risnes	Nortura
Maren Skjelde	Gladmat	Jan Haslemo	Haslemo geitost (Nedre Vats)
Aase Vorre Skuland	Nofima		

Viktigste mål for gruppens arbeid:

- Innen 2030 skal biomasseproduksjonen fra land og hav økes med minst 20 % innen tålegrensene til naturen.
- Innen 2030 skal Rogaland ha økt foredlingen med 50 % fra jordbruket.

Aktivitet: Gruppen har hatt totalt sju møter. Noen medlemmer har dessverre meldt seg ut av gruppen det siste året. Det var små lokalmatprodusenter som måtte prioritere egen virksomhet i en krevende koronatid.

Resultater/tiltak:

- Gruppen har initiert og gjennomført følgende tiltak:
 - Digital oversikt over lokalmatprodusenter og -foredlere (Gladmat, [oversikten](#) er tilgjengelig på Gladmats nettside)
 - Rapporten «Biomasseproduksjon og foredling fra jordbruket i Rogaland» (NIBIO, se vedlegg 2)
- Oversikten og rapporten vil utgjøre et solid grunnlag for den nye matstrategien for Rogaland.

BIORÅDETS SJØMATGRUPPE

Navn	Virksomhet		
Morten Sivertsvik (gruppeleder)	Nofima	Lars Martin Lauvsnes Hetland	Grieg Seafood Rogaland AS
Per Magne Gabrielsen	Mowi	Rune Paulsen	Seagarden AS
Ragnar Tveterås	UiS	Kåre Heggebø	Fiskarlaget Vest
Asbjørn Drengstig	Norwegian Lobster Farm	Ragnhild Skåra	Pelagia Egersund Seafood
Geir Magne Knutsen	Sjømat Norge / Bremnes Seashore	Bjørn Erik Flem	Mowi Nutrition

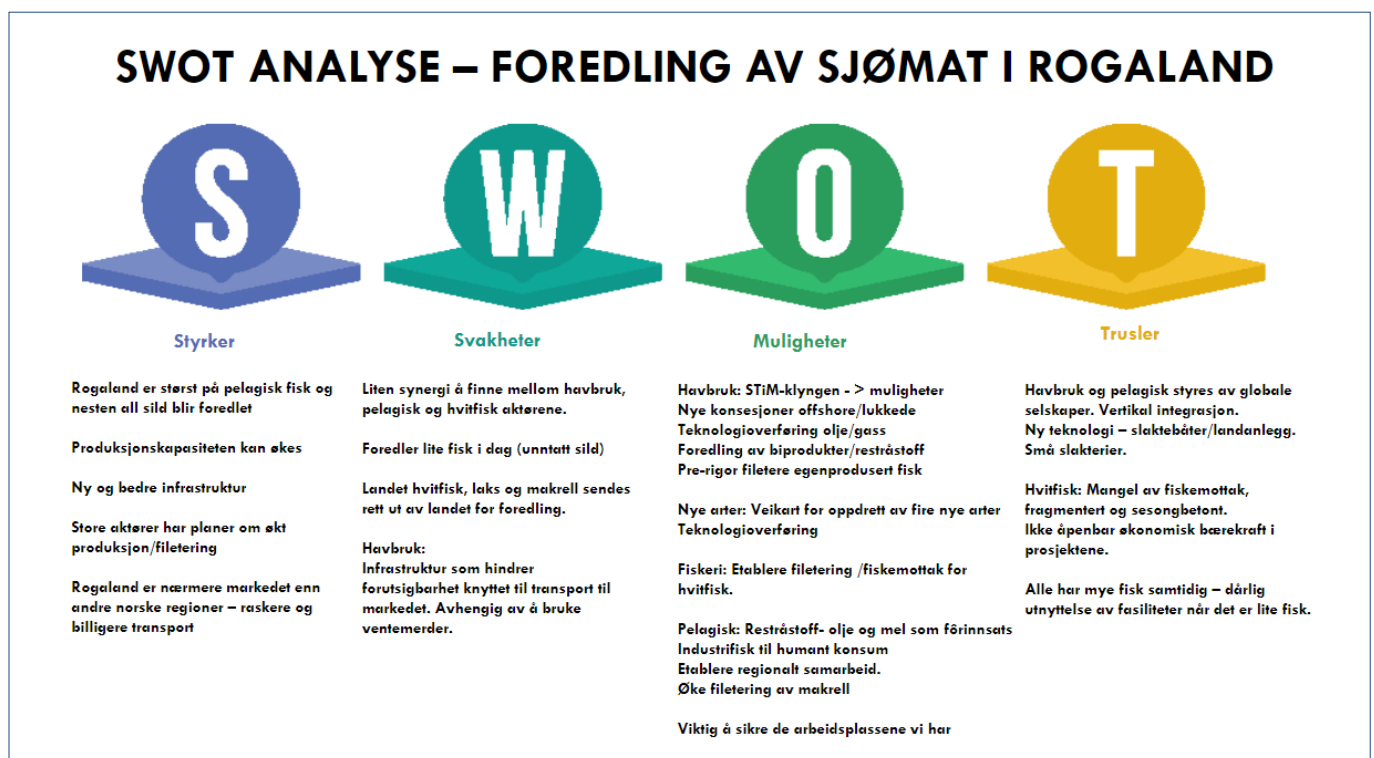
Viktigste mål for gruppens arbeid:

- Innen 2030 skal biomasseproduksjonen fra land og hav økes med minst 20 % innen tålegrensene til naturen.
- Innen 2030 skal Rogaland foredle 20 % av råvarene fra havbruks- og fiskerieringen.

Aktivitet: Gruppen har hatt totalt tre møter. Det har vist seg at de tre ulike retningene som er representert i gruppen, egentlig har lite til felles. Det har derfor vært mer krevende å finne fellesnevneren og -retningen for alle aktørene i denne gruppen, og det foreslås derfor at noen av områdene følges opp i samarbeid med andre allerede eksisterende strukturer i fortsettelsen. Dette må også ses i sammenheng med ny matstrategi.

Resultater/tiltak:

- Gruppen har utarbeidet en swot-analyse for situasjonen i Rogaland:



- Basert på denne analysen, foreslås arbeidet videreført slik:
 - Havbruk og nye arter – blir videreført innenfor aktivitetene og aktørene som allerede er samlet i Stiim Aquacluster.

- Pelagisk fisk – her finnes én veldig stor aktør, mulig med økt foredling av makrell og utnyttelse av restråstoff er fokusområder. Kan ev. følges opp som en egen satsing.
- Hvitfisk – her er det små aktører, og næringen er fragmentert. De etterlyser filetering/fiskemottak. Et aktuelt tiltak kan være en utredning som analyserer blant annet behov, mulig lokalisering, finansiering og eierskap.

BIORÅDETS VEKSTHUSGRUPPE

Navn	Virksomhet	Navn	Virksomhet
Tommy Høyland (gruppeleder)	Miljøgartneriet	Jon Olav Runestad	Tomatprodusent på Fogn
Michel Verheul	NIBIO	Jone Wiig	J&J Wiig / Jone Wiig Gartneri AS
Jan Terje Vignes	Lauvsnes Gartneri	Kåre Reed	Smedsvik Gård
Håvard Skavland	Roga-grønt / Skavland Gartneri	Stig Jacob Hanasand	Hanasand Gard

Viktigste mål for gruppens arbeid:

- Innen 2030 skal grønnsaksproduksjonen i veksthus og på friland ha økt med 100 % og produksjonen skal være basert på fornybar energi.
- Øke bruk av fornybar energi innen frukt- og grøntsektoren.
- Stimulere til klimanøytral veksthusproduksjon.

Aktivitet: Gruppen har hatt totalt seks møter.

Resultater/tiltak:

På vegne av gruppen har Rogaland fylkeskommune bestilt en rapport fra NIBIO med tittelen «Klimagassreduksjon i veksthusnæringen i Rogaland: Muligheter, barrierer og tiltak». Stavanger kommune har det siste året gjennomført et parallelt Klimasats-prosjekt for klimagassreduksjon i veksthusnæringen. For å effektivisere arbeidet og unngå dobbeltarbeid har vi valgt å bestille en felles rapport fra NIBIO. Rapporten er nylig ferdigstilt. Se vedlegg 3. I denne prosessen har involverte fra Stavanger kommune også deltatt på møter i gruppen.

BIORÅDETS SKOGRUPPE

Navn	Virksomhet	Navn	Virksomhet
Stein Bomo (gruppeleder)	Fylkesmannen i Rogaland	Daniel Andreas Breivik	Norsk landbruksrådgivning
Kristin Bryne-Sandvik	Veni AS / Rogaland treforum	Svein Myklebust	Rogaland treforum
Mikal Nordbø	Riska Sagbruk		

Viktigste mål for gruppens arbeid:

- Øke lokal foredling av skogsvirke.

Aktivitet: Gruppen har hatt totalt fem møter.

Resultater/tiltak:

- Statsforvalteren har utarbeidet en oppdatert rapport om flisbasert energi blant annet som en del av aktiviteten i gruppen. Rapporten «Status og innspill til utvikling av skogbasert bioenergi i Rogaland» inneholder en oversikt over anleggene i fylket. Disse er lagt inn i

Temakartportalen og brukes av Statsforvalteren i arbeidet med å mobilisere landbruket. Det har skjedd mye på området de siste årene. Se vedlegg 4.

- NLR¹ har på vegne av gruppen utarbeidet en oversikt over alle tre-bearbeidende bedrifter i fylket. En slik oversikt over aktørene vil være utgangspunktet for gruppens videre arbeid.
- Det skjer ellers mye spennende der gruppen kan bidra:
 - Industriell skogsatsing i Rogaland
 - Bruk av tre til å erstatte gummigranulat på kunstgressbaner
 - Biokullproduksjon i Stavanger og Sandnes
 - Bruk av treflis i batterier (Beyond)
 - Tredriver i Rogaland – prosjekt «Klimasmarte bygg 2018-2022» - bærekraftig byggeri og økt bruk av tre
 - Bruk av tre i landbruksbygg – videre arbeid med å tilby komplette løsninger/ «nøkkelferdige driftsbygninger»

BIOØKONOMISK FORSKNING OG UTDANNING

En rekke av målene og tiltakene i strategien handler om økt kapasitet innen forskning og utdanning:

Overordnede mål:

- Innen 2030 skal Rogaland være et kraftsenter for bioøkonomien med spesielt stor ekspertise på koblingen mellom biologi og teknologi i produksjonen av biomasse og transformasjonen av biomasse til nye produkt.
- Innen 2030 skal Rogaland være et internasjonalt kompetansenav innen bioøkonomisk forskning.

Tiltak i handlingsplanen:

- Etablere en dialogplass/samsnakkingsplass for bioøkonomisk forskning og utvikling og utdanning i Rogaland.
- Stimulere til et tettere samarbeid mellom universitet/høyskoler/videregående skole og det bioøkonomiske næringslivet for å få på plass praksisplasser, hospitering, trainee, lærlingplasser og fadderordninger for gründere og oppstartsbedrifter.
- Etablere studier innen bioøkonomi på universitetsnivå/høyskolenivå- bachelor, master, Ph.d.

I arbeidet med å nå disse målene er det nødvendig med et tett samarbeid med aktuelle utdannings- og forskningsinstitusjoner i fylket. Både NIBIO, NORCE og Nofima er tunge aktører innen feltet og er involvert i arbeidet med strategien. UiS har ikke et uttalt mål om å bli et bioøkonomisk universitet, men satser på grønn omstilling og har flere aktuelle enkeltfag som kan styrkes for å støtte opp om et felles grønt løft i regionen. UiS kan spesielt bidra til å styrke den bioøkonomiske satsingen der biologi og teknologi møtes gjennom digitalisering og robotisering. Ifølge «Strategi 2030» skal UiS blant annet:

- samarbeide med offentlig sektor og næringsliv for omstilling av arbeidslivet og utvikling av nye næringer, og legge grunnlag for eit meir berekraftig og mangfaldig samfunn.
- prioritere forskning som er direkte knytt til berekraftig utvikling, og satse på tverrfagleg forskningssamarbeid som bidreg til grønn omstilling i samfunnet.
- bygge kunnskap og kompetanse som kan stimulere til raskare omstilling av energiforsyninga globalt til meir berekraftige energiløysingar.
- utvikle ein breiare energiprofil med tverrfaglege perspektiv for å identifisere og løyse dei samansette energiutfordringane verda står overfor.

¹ Norsk Landbruksrådgivning

- vere ein pådrivar for innovasjon og verdiskaping på energiområdet og vere ein attraktiv samarbeidspartnar for samfunns- og arbeidsliv

Innovasjonsdirektør ved UiS, Troels Jacobsen, har tatt på seg ansvaret for å koordinere hvordan UiS kan utvikle satsingen på forskning og utdanning knyttet til bioøkonomistrategien. Han har deltatt på møter i alle gruppene gjennom det siste året for å få et bilde av utfordringer og muligheter innen hvert område.

Mål og tiltak for denne delen av strategien kan kun nås gjennom langsiktig felles arbeid av en rekke aktører. Når strategien utgår, kan dette aspektet bli ivarettatt ved at kompetanse er ett av tre overordnede prinsipper i nærings- og innovasjonsstrategien.

BIOØKONOMISTRATEGIEN – EN PILOT I INTERREG-PROSJEKTET CIRC-NSR

Arbeidet med bioøkonomistrategien er lagt inn som én av åtte piloter i Interreg-prosjektet **Circular North Sea Regions – Improving Governance for the Circular Economy (Circ-NSR)**. Rogaland fylkeskommune deltar i prosjektet sammen med partnere fra Danmark (lead), Sverige, Belgia, Nederland og Tyskland. Prosjektet er tre-årig og startet opp 1. februar 2020. Se prosjektplakat i vedlegg 5. Måten vi i Rogaland har valgt å implementere bioøkonomistrategien på, og hvordan eksterne aktører er med på et felles løft, er dermed gjenstand for forskning knyttet til begrepet `governance`. Underveis i prosjektet skal pilotene lære av hverandre. Håpet er at metoden vil føre til økt bruk av sirkulære verdikjeder. Pilotene skal evalueres og legges inn i en nettbasert verktøykasse for andre regioner som ønsker konkrete tips til hvilke former for `governance` som kan føre til varige endringer hos næringslivet og samfunnet ellers. `Governance` kan i denne sammenheng oversettes med `styre` eller `forvalte`. Det handler om hvordan vi som fylkeskommune utøver vår rolle. Det finnes flere måter å gjøre det på. Det at Rogaland nå har valgt å avslutte en tiårig strategi allerede etter 3–4 år for å innlemme arbeidet i en annen strategi, kan bli en interessant case for forskerne.

Fylkeskommunens kommunikasjonsavdeling er også involvert i prosjektet med ansvar for kommunikasjonsarbeidspakken. Den mest relevante delen av strategiarbeidet for dette prosjektet er det som går på sirkulære verdikjeder. Økt bruk av avfall som ressurs og etablering av biogassnettverket er derfor svært interessante aspekter å løfte inn i her.

Hovedmålet med Circ-NSR:

- The Circ-NSR project aims to bring the North Sea Region on a path to a stronger Circular Economy (CE).
- Key instrument for reaching this aim is to bring in focus and promote better CE governance structures.
- Circ-NSR goes beyond implementing singular pilot activities, focusing instead on success factors and mechanisms for upscaling, transferring and mainstreaming circular solutions in regional economies and installing a circular mindset among public and private stakeholders.

ØKONOMI

2019: Budsjett kr 600 000, forbruk kr 339 000 (rest overført til 2020)

2020: Budsjett kr 1 000 000 (inkl. rest fra 2019), forbruk og avsatte midler til igangsatt aktivitet kr 1 000 000

2021: Budsjett kr 500 000, forbruk og avsatte midler til igangsatt aktivitet per juli kr 244 680

Eventuelle tiltak som igangsettes i 2022 fram til vedtak av matstrategien, finansieres av budsjettpost knyttet oppfølging av politisk vedtatte planer og strategier.

PROSJEKTER FINANSIERT AV RFKS VIRKEMIDLER SOM DEL AV GJENNOMFØRING AV STRATEGIEN (I PERIODEN FRA JULI 2020 TIL JULI 2021)

4H Rogaland: Landbruk og 4H-aktivitet i Haugen 4-H (RK-midler ²)
Askvik Aqua: Elektrobedøving av fisk i pumpe (RFF Rogaland ³)
Beyonder AS: Utilizing climate forest residues for improved high-power energy storage device (RFF Rogaland)
Eco Ocean AS: Research on BHS (bio-hydrosoluble) fruit and vegetable bags, replacing existing petroleum plastic (VRI ⁴)
Ennox Technology AS: Validering av EGX renseteknologi for rensing av forurenset sjøbunn (VRI)
Fishlab AS: Overvåking av fiskehelse gjennom måling av stresshormoner (VRI student til låns)
Fjellmat frå Suldal AS: Klimamodnet skinke fra Suldal (VRI)
Fjord Norge AS: Fjor Norge regionen skal ta posisjon som landets fremste mat- og drikke destinasjon (RT-midler ⁵)
Frode Hagerup: BIO Hemmeleg Restaurant (BIO ⁶)
Heiplansekretariatet: Fremtidig sauebeiting i Setesdal Vesthei Ryfylkeheiene (VRI nettverksmøte)
Høgskulen for grøn utvikling: Regenerativt landbruksnettverk Rogaland: Molda som naturbygger og klimaløysing år 2 (RT-midler)
Inn på tunet Sørlandet SA: Forprosjekt, økt verdiskaping Inn på tunet (RT-midler)
Jone Wiig Gartneri AS: Utnyttelse av industriell restvarme i landbruket (VRI)
Kvitsøy kommune: Utvikling av landbruk på Kvitsøy – grønn næring (RT-midler)
Landbrukstenester Hå: Avløyserkurs (RK-midler)
Magma geopark AS: Innovative løsninger for å fremme lokal matløype gjennom Magma UNESCO Globale Geopark (RT-midler)
MicroA: Development and live microalgae concentrate as a new feed product for finfish hatcheries (RFF Rogaland)
NiBchain AS: Hvordan lokale produsenter skal møte fremtiden med en sikrere og enklere kjøps- og salgsprosess (VRI nettverksmøte)
NIBIO Særheim: Forprosjekt «Auka produksjon av grønsaker i Rogaland» år 2 (RT-midler)
Nordic Clean Water AS: Verifisering av teknologi for rensing av forurenset vann til drikkevann (VRI)
Norges Bondelag: Ringorm i Rogaland. Videreføring av kompetanseprosjektet «RingiROG» (RT-midler)
Norsk Juletre Service AS: Kompetanse og rekruttering for juletrenæringen i Rogaland (RK-midler)
Norsvin SA: Friskere gris med SPF-Rogaland og Vestland (RT-midler)
Odd Arild Bjorland: Dyrking av jordbær i minkhall med tilleggsllys (VRI)
Opplev Jæren: Opplev Jæren – agroturisme (RT-midler)

² Tilskudd til rekruttering og kompetanseheving i landbruket

³ Regionalt forskningsfond Rogaland

⁴ Virkemidler for regional innovasjon

⁵ Tilskudd til regionale tilretteleggingstiltak i landbruket

⁶ Bedriftsintern opplæring

Rogaland Bondelag: Økt rekruttering til naturbruksskoler og til landbruksnæringa i Rogaland (RK-midler)
Rogaland Bygdeungdomslag: Bygdeungdommens kompetanseløft (RK-midler)
Rogaland Landbrukspark SA: Konferanse om rammevilkår og omsetning (RT-midler)
Rogaland Treforum: Videreføring av tredriverrolle 2020-2022 (RT-midler)
Roxel Aqua: 6 studentoppgaver knyttet til nedsenkbar merd for offshore havbruk (VRI student til låns)
Ryfylke IKS: Bransjestudie – omdømmebygging – rekruttering juletre (RT-midler)
Ryfylke Næringshage AS: Forstudie – Grønn Gårdsenergi (RT-midler)
Sand bygdekvinnelag: Lokalmat Ryfylke (RT-midler)
Skogselskapet i Rogaland: Skogbasert bioenergi i landbruket 2021-2023 (RT-midler)
Sterling White Halibut: Bærekraftig kveite fra Sterling (RFF Rogaland)
Tine Rådgivning Vestlandet Sør: Friskere kyr gir glad bonde Haugalandet (videreføring)(RT-midler)
Tine Rådgivning Vestlandet Sør: Frå bås til lausdrift på små og mellomstore bruk i Rogaland år 2 (RT-midler)
Tine Rådgivning Vestlandet Sør: Hvordan drive klimasmart melkeproduksjon? (RT-midler)
Tor Magne Raugstad: Reko Ringen Sandnes og Stavanger (RT-midler)
Tropiskhage AS: Dyrking og lagring av terrasseplanter med fokus på palmer (VRI)
Urfe SA 1971: Informasjonsstrategi for melkeproduksjon på bevaringsverdige kuraser i Rogaland (RT-midler)
Veterinærinstituttet: Forprosjekt til Dyrehelsenett (RT-midler)

Fylkesrådmannens vurderinger

Fylkesrådmannen vurderer at arbeidet med å implementere mål og tiltak i «Strategi for bioøkonomi i Rogaland 2018–2030» har funnet en hensiktsmessig struktur og form med god forankring i både næringsliv, academia og offentlig sektor. Det er positivt at så mange eksterne aktører er involvert, og at en rekke næringsaktører prioriterer å være med på et felles løft for bioøkonomien i Rogaland.

Når «Strategi for bioøkonomi i Rogaland 2018–2030» nå er vedtatt å bli en del av ny matstrategi, er det viktig at det påbegynte arbeidet og deltakelsen og engasjementet hos de eksterne deltakerne får en hensiktsmessig fortsettelse som kan bidra til implementering av både nærings- og innovasjonsstrategien og ny matstrategi. *Jordbruk, sjømat, veksthusproduksjon og fôr* er tema som naturlig vil bli ivaretatt i ny matstrategi i fortsettelsen. *Avfall som ressurs* (sirkulærøkonomi) og *skog* kan imidlertid ikke ivaretas fullgodt gjennom en matstrategi. Det må vurderes om disse satsingene kan bidra til implementering av mål innen andre satsingsområder i nærings- og innovasjonsstrategien eller andre strategier (jf. utviklingsplanen).

Konklusjon

Fylkesrådmannen støtter arbeidet med strategien og vil tilstrebe at overføringen til andre styringsdokument gjør nytte av nedlagt arbeid og ivaretar fortsatt engasjement og deltakelse fra eksterne aktører. Fylkesrådmannen ber fylkestinget ta saken til orientering.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2021/40939- 3
Saksbehandler: May Endresen
Avdeling: Seksjon for næring

Veikart for Haugalandet 2021-2025, en strategi for næringsutvikling**Sakens gang**

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
59/2021	09.09.2021	Regional-, kultur- og næringsutvalget
160/2021	21.09.2021	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Veikart for Haugalandet bakgrunnsdokument
- 2 Veikart for Haugalandet 2021-2025, en strategi for næringsutvikling

Sammendrag

Haugaland Vekst har i samarbeid med kommunene på Haugalandet og Regionrådet for Haugalandet utarbeidet *Veikart for Haugalandet 2021-2025, en strategi for næringsutvikling*. Veikartet er utarbeidet for å gi retning på det regionale offentlige næringsarbeidet på Haugalandet og si noe om hva regionen prioriterer å jobbe med de neste årene. Målsettingen er å øke attraktiviteten og nå målet om økt bærekraftig verdiskaping og vekst i antall arbeidsplasser, med delmål om økt nærings- og bostedsattraktivitet på Haugalandet. Haugaland Vekst har bedt eierkommunene om å vedta veikartet for å bidra til å nå målene ved å

- Innarbeide Veikartet i kommunens relevante planer og tilhørende handlingsprogrammer
- Bidra til økt næringsattraktivitet lokalt og regionalt gjennom lokalt næringsarbeid
- Bidra til økt bostedsattraktivitet lokalt og regionalt gjennom tiltak i egen kommune

Rogaland fylkeskommune vi bidra til dette arbeidet som del av implementeringen av nærings- og innovasjonsstrategien. Saken legges derfor frem til orientering.

Satsingsområdene i nærings- og innovasjonsstrategien til Rogaland fylkeskommune er på mange områder sammenfallende med de strategiske mulighetsområdene satt i Veikartet og det ligger således godt til rette for et aktivt samarbeid for en helhetlig næringsutvikling.

Fylkesrådmannens innstilling

Fylkesutvalget tar saken til orientering

Inge Smith Dokken
fylkesrådmann

Rune Thele
avdelingssjef

Bakgrunn for saken

Regionrådet for Haugalandet godkjente forslaget til Veikart for Haugalandet 2021-2025 18. juni 2021 og fattet følgende vedtak;

«Regionrådet for Haugalandet godkjenner forslag til Veikart for Haugalandet 2021-2025 for oversendelse til politisk behandling og vedtak i eierkommunene i Haugaland Vekst og Rogaland fylkeskommune».

Problemstilling

Veikart for Haugalandet – en felles regional strategi for næringsutvikling, legges fram for fylkesutvalget til orientering.

Prosessen med implementering av nærings- og innovasjonsstrategien til Rogaland fylkeskommune er i full gang. Høy grad av samsvar mellom vedtatte satsingsområder i nærings- og innovasjonsstrategien til fylkeskommunen og de strategiske mulighetsområdene for næringsutvikling på Haugalandet prioritert i Veikartet, vil sikre et mer målrettet samarbeid innen næringsutvikling.

Saksopplysninger

Forslaget til Veikartet er en rullering av Utviklingsplanen for Haugesundregionen 2017-2020. Arbeidet er koordinert av Haugaland Vekst (HV) og Veikartet har blitt til i tett samarbeid med de ti eierkommunene gjennom næringsansvarlige og Regionrådet for Haugalandet, bestående av ordførerne og kommunedirektørene.

Regionrådet for Haugalandet er ansvarlig for gjennomføring av Veikartet, mens Haugaland Vekst har ansvar for den praktiske koordineringen og oppfølgingen på vegne av regionen, i samarbeid med kommunene og andre sentrale aktører fra næringsliv, akademia, fylkeskommuner, mfl.

Veikartet (vedlagt bakgrunnsdokument) viser til at Haugalandets attraktivitet for bo og næring er lav. Forskning peker blant annet på en ugunstig bransjestruktur, svak arbeidsplassutvikling og lav befolkningsvekst som årsaker til dette. De siste årene har Haugalandet også hatt en stor netto utflytting og nedgang i innbyggere i aldersgruppen 20-40 år.

Haugalandet er en region med høy verdiskaping og høy andel eksportrettet virksomhet, hovedsakelig fra maritim næring og olje- og gass. Regionen er således sårbar overfor konjunktursvingninger, men har også muligheter innenfor fremtidens vekstnæringer. Veikartet peker på at regionen har spesialisering og kompetanse innen områder som grønn energi og industri, havbasert og maritim virksomhet, samt reiseliv og opplevelse. Basert på dette er det identifisert følgende strategiske mulighetsområder;

- *Grønn energi og industri*
- *Havnæringene*
- *Havbruk og landbruk*
- *Reiseliv og opplevelse*

Fylkestinget vedtok ny nærings- og innovasjonsstrategi for Rogaland i desember 2020. En offensiv nærings- og innovasjonsstrategi er avgjørende for at Rogaland fylkeskommune skal kunne ta rollen som en aktiv og stimulerende samfunnsutvikler. Satsingsområdene i strategien

tar utgangspunkt i fylkets fortrinn innen de innovasjons- og samarbeidsområdene som mest sannsynlig vil kunne styrke fylkets næringsutvikling. Vedtatte satsingsområder er;

- *Ren energi og maritim framtid*
- *Mat*
- *Reiseliv og opplevelse*
- *Smarte samfunn*

Der er således stor grad av samsvar mellom satsingsområdene i fylkeskommunens vedtatte nærings- og innovasjonsstrategi og de strategiske mulighetsområdene satt i Veikart for Haugalandet. Dette gir særlig godt grunnlag for effektivt og målrettet samarbeid i næringsutvikling.

Veikartet peker videre på tiltaksområder det offentlige kan arbeide om for å øke nærings- og bostedsattraktiviteten til regionen. Valgte strategiske tiltaksområder er;

- *Infrastruktur og areal*
- *Kompetanse*
- *Nyskaping og internasjonalisering*
- *Næringsaktiv offentlig sektor*
- *Samhandling og profilering*

Dette er områder der fylkeskommunen jobber aktivt på flere felt. Internasjonalisering er et viktig strategisk tiltaksområde i implementeringen av fylkeskommunens nærings- og innovasjonsstrategi. Som del av denne satsingen vedtok Fylkestinget i 2020 å påta seg rollen som vertsorganisasjon for Stavangerregionens Europakontor (SrE) da Greater Stavanger ble avvirket. I tillegg er Rogaland fylkeskommune medlem av SrE.

Flere land i Europa er særdeles viktige handelspartner for bedrifter i Rogaland. EUs nye rammeprogram for forskning og innovasjon, Horisont Europa, er verdens største finansieringsprogram for forskning og innovasjon og tilbyr en rekke finansieringsmuligheter for både næringslivet og offentlig sektor. Som vertsorganisasjon er målsettingen for Rogaland fylkeskommune å legge til rette for og støtte SrE i deres arbeid med å mobilisere kommuner, næringsliv, akademia og andre relevante aktører i hele fylket til å ta del i EUs nettverk, prosjekter og programmer.

Av kommunene på Haugalandet er Haugesund, Tysvær og Utsira medlemmer i Europakontoret. Haugesund og Tysvær kommuner har imidlertid varslet oppsigelse av sitt medlemskap (oppsigelsestid er 2 år regnet fra 01.01.2022). SrE vurderes av fylkesrådmannen som et viktig verktøy i internasjonaliseringsarbeidet i fylket og fortsatt dialog med kommunene på Haugalandet om medlemskap vil vektlegges.

I forhold til oppfølging av Veikartets strategiske tiltaksområde kompetanse, har Haugesund kommune allerede søkt Rogaland fylkeskommune om støtte til å gjennomføre forprosjektet «Kompetansegap». Det skal gjennomføre en GAP- analyse som grunnlag og verktøy for et videre arbeid med en kompetansestrategi for Haugalandet. Regional kultur og næringsutvalget vedtok på møte 28.mai i år og støtte dette arbeidet med kr. 250 000 fra Regionalt næringsfond. Dette arbeidet vil også være viktig når det skal utarbeides ny kompetanseplan. Fylkeskommunens nærings- og innovasjonsstrategi legger føringer for prioritering og forvaltning av våre virkemidler. Kompetanseutvikling for å møte fremtidens behov er et av fylkeskommunens prioriterte strategiske grep i tråd med vedtatt nærings- og innovasjonsstrategi.

For mer informasjon om Veikartet vises til bakgrunnsdokument for Veikart for Haugalandet (vedlagt saken) med statusbeskrivelser for nærings- og bostedsattraktivitet, utvikling over tid og mulige scenarier for Haugalandet.

Fylkesrådmannens vurderinger

Fylkesrådmannen vil legge til rette for strukturert dialog og samarbeid mellom ulike aktører i hele fylket for å stimulere til utvikling av næringsmuligheter gjennom implementering av vedtatt nærings- og innovasjonsstrategi. De prioriterte satsingsområdene i Veikartet for Haugalandet og fylkeskommunens vedtatte nærings- og innovasjonsstrategi har stor grad av samsvar og felles satsingsområder. Dette gir særlig godt grunnlag for effektivt og målrettet samarbeid innenfor næringsutviklingsområdet.

Fylkeskommunen har i 2021 ansatt en egen Europarådgiver og jobber aktivt som vertsorganisasjon for Stavangerregionens Europakontor. Gjennom Europakontoret ønsker fylkeskommunen å legge til rette for å koble kommuner, academia og næringsliv opp mot europeiske muligheter. Veikartet for Haugalandet peker på internasjonalisering som et strategisk tiltaksområde. Horisont Europa er verdens største finansieringsprogram for forskning og innovasjon. Der vil det høyst sannsynlig foreligge mange aktuelle utlysninger, blant annet innen energiområdet og satsningsområdene prioritert i Veikart for næringsutvikling på Haugalandet. Målsettingen for fylkeskommunen er at medlemskap i Europakontoret skal være med å bidra til at kommuner og andre aktører i større grad skal kunne delta i EU-finansiert prosjektutvikling og deltakelse, og få muligheter til kobling mot strategiske europeiske nettverk.

Konklusjon

Fylkeskommunen skal legge til rette for en strukturert dialog og samarbeid mellom ulike aktører i hele fylket som del av gjennomføring av fylkeskommunens vedtatte nærings- og innovasjonsstrategi. Kommunene på Haugalandet er viktige og inviteres aktivt inn i samarbeidet. Det er stort samsvar i prioriteringer gjort i Veikartet for næringsutvikling på Haugalandet og Rogaland fylkeskommune sin nærings- og innovasjonsstrategi, slik at tett samarbeid vil være hensiktsmessig på en rekke områder.

Fylkesrådmannen ber fylkesutvalget ta saken til orientering.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2021/43180- 1
Saksbehandler: Heidi Skiffjell
Avdeling: Seksjon for næring

Oppdragsstyring SIVA**Sakens gang**

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
60/2021	09.09.2021	Regional-, kultur- og næringsutvalget
161/2021	21.09.2021	Fylkesutvalget Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Oppdragsstyring SIVA

Sammendrag

Saken omhandler opprettelse av et felles nasjonalt programstyre som skal ha fullmakt til å styre fellesansvar for oppdraget for inkubasjons- og næringshageprogrammet på vegne av 11 fylkeskommuner. Opprettelse av programstyre som en ny styringsstruktur foreslås som et ledd av at fylkeskommunene overtok oppdragsgiveransvaret for inkubasjons- og næringshageprogrammet i regionreformen.

Fylkesrådmannens innstilling

1. Fylkestinget vedtar ny styringsstruktur for Siva som vedlagt.
2. Fylkestinget støtter at det opprettes et programstyre som skal fungere på vegne av alle fylkeskommunene etter styringsstrukturen for Siva. Programstyret rapporterer til fylkesrådmannskollegiet og fylkesordførerkollegiet.
3. Fylkestinget gir fylkesrådmannen fullmakt til, gjennom fylkesrådmannskollegiet, å velge medlemmer til programstyret for Siva.
4. Fylkestinget gir fullmakt til programstyret til, sammen med KMD, å reservere midler til en moderat sentral pott for utvikling av programmene i Siva.

Dette vedtaket forutsetter like vedtak fra alle 11 fylkeskommunene.

Inge Smith Dokken
fylkesrådmann

Rune Thele
avdelingssjef

Bakgrunn for saken

Fylkeskommunene overtok oppdragsgiveransvaret for inkubasjons- og næringshageprogrammet i Siva fra 1.1.2020. Dette var et ledd i regionreformen. Etter overføring av oppdragsgiveransvaret er det behov for å etablere en ny styringsstruktur. Strukturen må ivareta fylkeskommunenes nye rolle, på nasjonalt og regionalt nivå.

Problemstilling

Sak om ny styringsstruktur for inkubasjons- og næringshageprogrammet (SIVA) legges fram for fylkestinget.

Saksopplysninger

Fylkeskommunene skal i ny styringsstruktur:

- a) Følge opp Siva-programmene på nasjonalt nivå og bidra til utvikling av disse.
- b) Ta hensyn til innhold, omfang og ressursinnsats. Herunder årlige økonomiske rammer på regionalt nivå.

Derfor foreslås det at det opprettes et felles programstyre. Dette styret skal ha fullmakt til å styre fellesansvaret for oppdraget på vegne av 11 fylkeskommuner. Programstyret skal innstille på nye program, årlige budsjettinnspill til statsbudsjettet, felles budsjettposter til programutvikling og -aktiviteter. Styret skal også lage grunnlag for felles saker som omhandler Siva til 11 fylkeskommuner. Programstyret rapporterer til sine fylkeskommuner gjennom fylkesrådmannskollegiet, og til KMD.

Programstyret består av:

- Fem representanter fra fylkeskommunene (fra ledernivå)
- En observatør fra Innovasjon Norge
- En observatør fra Forskningsrådet
- To observatører fra KMD / NFD

Siva er sekretariat for programstyret.

Fylkestinget gir fullmakt til fylkesrådmannen for gjennom fylkesrådmannskollegiet å velge representanter fra fylkeskommunene.

I tillegg oppnevnes det et programråd, som skal være et utviklingsorgan for Siva. Siva leder programrådet. Programrådet er rådgiver for Siva, og fylkeskommunens representanter i programrådet skal også gi råd og innspill til programstyret. Fylkeskommunenes næring- og plankollegium utnevner medlemmer til programrådet.

Siva-programmene skal finansieres av årlige rammer vedtatt i statsbudsjettet. KMD fordeler rammer til den enkelte fylkeskommune gjennom årlige tildelingsbrev. Fylkeskommunenes ansvar er beskrevet i retningslinjer fra KMD. (kap. 553, post 61). Her fremgår det blant annet at: *«Fylkeskommunene har ansvar for å utforme, prioritere og finansiere oppdrag til Innovasjon Norge og Siva innenfor ordningene som posten omfatter. Oppdragene fra fylkeskommunene skal være forankret i regionale mål og planer, utformet i partnerskap med næringslivet og regionale og lokale aktører.»*

Fylkeskommunenes ansvar skal dels ivaretas av fylkeskommunene enkeltvis gjennom oppdrag til Siva. Dels skal de også ivaretas i fellesskap gjennom budsjettinnspill til KMD og innspill til nye satsinger. Deltagelse i programutvikling og felles budsjettposter til programutvikling og -aktiviteter skal også ivaretas i av fylkeskommunene i fellesskap.

Økonomi:

Administrative midler til drift av Siva går rett fra KMD til Siva. Midler til næringshager og inkubatorer blir overført etter budsjettvedtak i fylkene.

Midler til utvikling av nasjonale elementer i programmene kan reserveres fra post 61 til en moderat sentral pott etter enighet med fylkene. Det foreslås at programstyret får fullmakt til å vedta den sentrale potten i samråd med KMD.

Fylkesrådmannens vurderinger

Nasjonale program med høy standard forutsetter nasjonal utforming. Det er derfor viktig at fylkeskommunene er koordinerte i håndteringen av inkubatorer og næringshager. Fylkeskommunene bør ha en felles styring av de nasjonale program og virkemidler som ble overført som følge av regionreformen. Fylkeskommunen skal både bidra i utviklingen av programmene og prioritere budsjettmidler til Siva for overføring til næringshager og inkubatorer.

Fylkeskommunene skal sammen bidra til å gi strategisk retning på utvikling og samordning av virkemiddelapparatet.

Denne saken omhandler Siva. Tilsvarende problemstillinger vil melde seg i håndteringen av ordninger i Innovasjon Norge og mobiliseringsprogrammet FORREGION i Forskningsrådet. Fylkesrådmannen vil eventuelt komme tilbake med en egen sak om dette.

Konklusjon

Fylkestinget vedtar ny styringsstruktur for inkubasjons- og næringshageprogrammet (SIVA).

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.